

LETO XX. Stev. 31

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO".

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

VEČ SREDSTEV BOMO ZAGOTOVILI
s povečano industrijsko in kmetijsko proizvodnjo

Včeraj je Ljudska skupščina Slovenije na skupni seji obeh zborov nadaljevala razpravo o družbenem planu in proračunu — V razpravi so sodelovali številni poslanci, med njimi predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher

Ljubljana, 5. februarja. — Danes je Ljudska skupščina LR Slovenije nadaljevala načelno razpravo o družbenem planu za leto 1957. V živahni razpravi so govorili ljudski poslanci Jože Ingolič, dr. Marijan Dermastia, Ivan Jakomin, Karel Štrukelj, Matija Maležič, Karel Grm, Franc Lubej, Jože Tramšek, Stane Nunčič, Tone Bole, Franc Pirkovič, Franc Belšak, Anton Peter- nel, Stane Kavčič in Boris Kraigher. Razprava se bo nadaljevala jutri dopoldne.

Na dopoldanskem zasedanju je prvi govoril član Izvršnega sveta Jože Ingolič, ki je najprej obširno prikazal dosedanja razvoja v kmetijstvu in gozdarstvu ter uspehe in težave v tem razvoju. Poudaril je, da imamo že možnost, da si za- stavimo nalogo za povprečni pri- delek na pr. sortnih semen pše- nice 25 stotov in krompirja nad

200 stotov na hektar. Vse to bo možno tudi zato, ker nam že utre- jene zadržne hranilnice iz last- nih sredstev, zlasti hranilnih vlog in skladov nudijo lahko potrebne proizvodne kredite, ki so za in- tenzivno obdelavo s popolnejo agrotehniko potrebni. Pri tem bodo seveda igrala kmetijske za- druge najvažnejšo vlogo.

Ljudski odbori bi morali podpreti arondacijo zemljišč

Glede stalnosti davčne politike, tovariš Ingolič meni, da bi bilo zelo dobro, če bi čimprej prišli do absolutne stalnosti. Toda ključ k taki politiki imajo v rokah sa- mi kmetijski proizvajalci, ki so lastniki proizvedenega blaga, ki ga tudi prodajajo po presto- formiranih cenah. Stari katastrski dohodek je bil izračunan na osnovi cen iz leta 1952. Cene kme- tijskim pridelkom pa so zdaj znatno višje. Zato mora tudi naša davčna politika slediti, pa čeprav počasi, gibanju tržnih cen.

Ko je odgovarjal na kritiko o kmetijskih posestvih, je poudaril, da ne bi bilo pravilno, če ne vi- dimo tudi težav naših nedogra- jenih kmetijskih posestev. Zato mnogokje ne more biti govora o racionalni proizvodnji, dokler ne bo rešen problem zemljišč s tako grupacijo, da ustreza vsaj mini-

malnim pogojem rentabilnosti. O problemih gozdarstva in o nekaterih predlogih ljudskih poslancev v zvezi z ukinitvijo ozi- roma olajšavami pri dajatvah iz gozdarstva dejavnosti je poudaril, da pomeni ta pritisk na nižje or- gane oblasti in tudi na poslance le poskus, da bi lastniki dosegli kakršno koli sprostitve za anar- hično izkoriščanje gozdov in trgo- vanje z lesom.

Dohodek komun je vsako leto manjši

Za Ingoličem je govoril ljudski poslanec dr. Marijan Dermastia, ki je takoj v začetku poudaril, da se načelno strinja s tovariši, ki so na osnovi podatkov iz komun in okrajev prikazali osnovne pro- bleme, ki tarejo ljudi iz vodstva

komun. Dejal je, da je napačna trditev, da bodo komune letos imele preveč denarja ozi. več sredstev na razpolago. Napačna pa v toliko, ker če gremo iz sta- lišča osnovnih primerjav z na- rodnim dohodkom, lahko ugotovi- mo ne samo, da ni točna, pač pa da je praktično narobe po- stavljena. Če primerjamo te stvari z narodnim dohodkom, ki ga ustvarjajo komune, potem bomo videli, da je dejansko dohodek, s katerim komune razpolagajo vsako leto, posebej v zadnjih treh letih, vsako leto manjši.

Tovariš Dermastia je nadalje dejal, da je dohodek komun obračunan na bazi dobička, ki ga po najbolj realnih številkah, s ka- terimi razpolaga okraj, ne mo- remo ustvariti. To je praktično fiktiven dobiček. Na drugi strani pa so občine prisiljene sprejemati ta fiktivni dobiček v proračun, da rešijo vsaj problem minimal- nih proračunskih izdatkov. Tu bi bilo treba najti boljše rešitve. Ista stvar je tudi glede odnosa med tako imenovanimi obveznimi in fakultativnimi dohodki ozi. iz- datki.

Omenil je nadalje nepravilne instrumente pri delitvi zadnjega ostanka dobička, s katerim se formirajo tudi proračuni okrajev in občin. Zaradi takih instrumen- tov okraj in občine ne dobijo ti- stih sredstev, ki so pravzaprav njihova. Tovariš Dermastia meni, da bo treba v tem pogledu izvr- šiti korekture in se boriti proti vsakršnemu administrativnemu omejevanju tistih instrumentov, ki svobodno delujejo prav zato, da se bo razmahnila tako dejav- nost v komunah na sploh, posebej pa še borba za stvarno produk- tivnost dela v naših podjetjih.

Posebno vprašanje, ki se ga je tovariš Dermastia tudi dotaknil, je vprašanje materialne osnove družbenega upravljanja in se pri-

tem omejil le na hišne in potroš- niške svete. Družbeno upravlja- nje s stanovanjskim fondom je ne samo pokazalo velik interes naših državljanov, pač pa tudi izvršilo ogromno mobilizacijo državljanov na stvarnem upravlja- nju s stanovanjskim fondom. Vendar so stanovanjski sveti že izkoristili vse možnosti, ki so jih imeli, da stari stanovanjski fond vsaj do gotove mere uredi, in so vzeli tako rekoč vse kredite, ki so bili v te namene na razpolago. Zdaj pa morajo odplačevati kre- dite in nimajo več s čim razpo- lagati. Rešitev tega vprašanja bi bila v tem, da bi čimprej našli ekonomske odnose, vendar naglica pri uvedbi ekonomske najemnine ne bi bila dobra. Treba bi bilo najti umestno rešitev, ki naj bi po njegovem predlogu bila v tem, da bi se za ceno realne najemni-

ne povečal stanovanjski prispe- vek in bi se na ta način hišnim svetom iz tega sklada dalo tisto, kar manjka med današnje social- no in realno najemnino.

V nadaljevanju razprave je ljudski poslanec Ivan Jakomin govoril v zvezi z dvigom kmetij- ske proizvodnje o težavnem vpra- šanju pogorelcov v Slovenski Istri in Brkinih. Mnogi kmetje namreč, ki so bili prizadeti med NOB, ne morejo odšteti težkih denarjev, da bi si obnovili gospo- darska poslopja in s tem izboljšali pogoje za boljše kmetovanje. Ljudski poslanec Karel Štrukelj je govoril o odnosu družbe do podjetij ter o ingerencah upravnega aparata v pristojnosti upravnih organov podjetij. Po- udaril je, da bi morali delavski sveti imeti več moči, da bi sa- mostojno odločali.

vitejših predelov. To pomeni, da proračunska potrošnja ni dejansko izraz moči posameznih občin in okrajev in tudi na dejanskih potreb v zvezi s tem. Treba pa je seveda reči, da sedanji prora- čunski sistem velja za vso Jugos- lavijo in se ne more spremeniti samo v eni republiki. Omenil je, da se bo po zagotovilu s strani najvišjih naših zveznih organov, ta problem rešil in se že rešuje v ustreznih komisijah.

Glede vprašanja letošnjega povšečanja proračunskih globa- lov posameznim okrajem pa je tovariš Maležič utemeljil predlog Izvršnega sveta in z argumenti ovrgel trditve tovariša Košmelja, da je letos najbolj prizadet kranjski okraj. Tovariš Maležič se strinja, da je kranjski okraj v težki situaciji, ne pa v izjemni, ker so zaradi proračunskega sis- tema vsi taki in podobni okraj v težki situaciji.

Ljudski poslanec Karel Grm je govoril o nujnosti omejitve divjih investicij. S tem v zvezi pa je omenil potrebne investici- je v koševskem rudniku, ker bo sicer proizvodnja v rudniku ob- čutno nazadovala. S tem v zvezi predlaga, naj bi posebna komi- sija pregledala stanje.

Proračunska potrošnja ne kaže moči občin in okrajev

Član Izvršnega sveta Matija Maležič se je dotaknil vprašanj, ki jih je bil včeraj načel ljudski poslanec Košmelj. Glede problema proračunskega sistema in njegove ureditve pri nas meni tovariš Maležič, da je bila Koš- meljeva razprava nedvomno kor- istna in da je naša skupna na- laga, da v čimkrajšem času pri- demo do novega proračunskega sistema, kajti sedanji ni v redu, ker se ne ozira na to, kakšna

ekonomska zmogljivost je v posa- meznih teritorialnih enotah, ker skratka administrativno odreja dohodek in izdatke proračuna, kar gre običajno na škodo raz-

Bistvene spremembe v izračunu katastrskega dohodka

Franc Lubej je govoril o davčni lestvici za leto 1957 in de-

jal, da nam izračun katastrske- ga dohodka, predpisan po pristoj- nih zveznih organih letos prina- ša bistvene spremembe, saj je ta izračun za nekatere kulture znat- no višji kakor lani. Po tej lestvi- ci bo katastrski dohodek za njive boljše kvalitete nižji od lanskega leta, nasprotno temu pa je za slabšo zemljo katastrski do- hodek mnogo večji. Približno ista stvar je s travniki in pašniki. Najbolj kritičen pa je izračun ka- tatrskega dohodka za gozdove. Predlaga, da se za konkretno proučitev kmečkih gospodarstev za leto 1957 uporabi izračun ka- (Nadaljevanje na 2. strani)

Množične represalije v Alžiru

Po zaključku generalne stavke je zdaj zaradi nje nastal zastoj v poslovnem življenju in v produkciji

Pariz, 5. febr. (Tanjug). Mno- žično odpuščenje ljudi v Alžiru je danes obeležilo konec velike splošne stavke alžirskega prebiva- lstva. Na poziv Fronte narodne osvoboditve je alžirsko prebiva- lstvo ves prejšnji teden stavkalo, včeraj pa so trgovci, delavci in uslužbenci znova ustavili delo v prizadevanju, da bi s tem vzbudi- li pozornost svetovne javnosti in političnega odbora OZN, ki pravkar obravnava zahtevo azijsko-afriške skupine dežel, da je treba v Severni Afriki napraviti konec vojni, ki traja že tri leta. Stavka alžirskega prebivalstva je bila danes končana, gospodarsko življenje pa je še vedno v zastoi- ju, tokrat zaradi represivnih ukrepov.

V Alžiru so bile trgovine dan- es večinoma zaprte. Oblasti so namreč odvezle stavkajočim tr- govcem dovoljenje za nadaljnje obratovanje. Skoraj vse trgovce v mestu Alžiru so kaznovale z denarnimi globami. Razen tega pa mnogi delj časa ne bodo smeli

odpreti trgovin. Vojaške oblasti so izdajale danes časovna dovo- ljenja v prizadevanju, da bi se ognile popolnemu zastoiu v trgo- vini.

Represivni ukrepi so prizadeli tudi uslužbence. O številu odpu- ščenih nameščenecv še niso ob- javili uradnih podatkov. Najte- žavnější je položaj alžirskih de- lavcev. Na podlagi dekreta gene- ralnega guvernerja francoski de- lodajalci danes niso hoteli spre- jeti stavkajočih delavcev na delo. Protest sindikalnih organizacij so zavrnili z utemeljitvijo, da stav- ka ni bila gospodarskega značaja in da so jo oblasti prepovedale.

Mnogo alžirskih delavcev so odpustili danes tudi v Franciji, kjer so prejšnji teden stavkali iz solidarnosti z rojaki v Al- žiru in njih boju za neodvis- nost. Po posredovanju francoskih sindikalnih organizacij pa so de- lodajalci na pariškem področju, zlasti v velikih industrijskih pod- jetjih spet sprejeli alžirske de- lavce na delo. Uradno pa so ob- javili, da v severnih okrajih, predvsem v kovinski industriji in na jugu, zlasti v manjših privat- nih podjetjih, delodajalci nečejo sprejeti alžirskih delavcev, ki so se udeležili stavke. Tako je ostalo brez dela kakih 7000 Alžircev.

Pogajanja s Francijo

toda Tuniziji izhajajo z docela drugačnega izhodišča kakor Francozi

Pariz, 5. febr. (Tanjug) Fran- cija in Tunizija sta obnovili red- ne diplomatske stike in se spo- razumeli, da se bosta čimprej spet začeli pogajati o gospodar- skih, finančnih in političnih vpra- šanjih. Državni sekretar za zu- nanje zadeve Maurice Faure bo odpotoval v tamen še pred koncem tega tedna v Tunis.

Novi francoski veleposlanik v Tunisu Gorce je prispel tja že sinoči, da pripravi vse potrebno za bližnje razgovore. V Parizu pravijo, da je bil današnji prvi stik med veleposlanikom in tuni- škimi predstavniki zelo hladen in da je pokazal na velika tren- ja predvsem v vprašanju Alži- ra, glede francoskih čet v Tuniziji in francoske gospodarske po- moči bivšemu protektoratu. V tuniškkih krogih zlasti obžalujejo ponovne francoske obdolitve o

»tuniškem vmešavanju v alžirske zadeve. Prav zaradi teh obdol- žitev je Maurice Faure že dva- krat odgodil svoje potovanje v Tunis, ministrski predsednik Burgiba pa je izjavil, da »si ni moč misliti odkritosrčnosti v so- delovanju med Francijo in Tu- nizijo, dokler ne bodo izpolnjene zahteve Alžira po neodvisnosti.«

Kakor vse severnoafriške de- žele tudi Tunizija prisoja vpra- šanju obnove miru v Alžiru iz- reden pomen. Burgibi pripisujejo namen, da izpodbuja sodelovanje med severnoafriškimi deželami, da se zavzema za federacijo se- vernoafriških dežel. Poročajo, da bo Burgiba o svojih načrtih raz- pravljaj z maroškim sultanom in predsednikom libijske vlade, ko bo v kratkem potoval v Rabat in Tripolis.

Predsednik republike Tito je v ponedeljek v Belem dvoru v Beogradu sprejel prvega poslanika Kambodže v Jugoslaviji Varkamela, ki mu je slovesno izročil svoja akreditivna pisma.

Na kaj računajo

Izraelci, da se tudi po zadnjih ukrepih OZN nečejo umakniti z egiptskih tal?

Kairo, 5. febr. (AP) Kakor po- ročajo iz New Yorka, je imel Hammarskjöld sinoči razgovor z izraelskim delegatom v OZN Abo Ebanom. Govorila sta predvsem o umiku izraelskih čet iz Egipta. Pobudo za sestanek je dal Hammarskjöld. Predstavnik izraelske delegacije je po sestanku izjavil, da se bodo razgovori še ta teden nadaljevali.

V tej zvezi sodi današnji »Al Gamhuria«, da bi morala OZN z gospodarskimi, političnimi in vojaškimi sankcijami prisiliti Iz- rael, da bi umaknil svoje čete iz egiptovskega ozemlja. Csanik meni, da bi morali v danem primeru Izrael »tudi izključiti iz OZN in uporabiti proti njemu oborožene sile.«

To radikalno stališče je na prvi pogled utemeljeno še spričo vesti iz Jeruzalema, da sta zuna- njepolitični in obrambni odbor izraelskega parlamenta danes po razpravi o zadnjih dveh resolu- cijah Generalne skupščine OZN glede nemudnega umika izrael- skih čet iz Egipta in ukrepov za pomirjenje na Bliznjem vzhodu

potrdili stališče, ki ga je parla- ment zavzel pred nekaj dnevi, da se namreč izraelske čete ne bodo umaknile iz Gaze in z egiptovskega področja Arabskega zaliva, dokler Izraelu ne dajo po- roštev za svobodno plovbo nje- govih ladij skozi Tiransko ožino in po Sueškem prekopu ter za varnost pred nadaljnji incidenti na meji pri Gazi in na Sinaju.

Kulturni stiki z Belgijo

Bruselj, 5. febr. (Tanjug). V belgijskem zunanjem ministrstvu sta belgijski zunanji minister Paul Henri Spaak in jugoslovanski veleposlanik v Belgiji Mihajlo Javorski danes podpisala konven- cijo o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Belgijo. Kon- vencija bo veljala pet let in do- loča široko izmenjavo profesor-jev, strokovnjakov, umetnikov in sploh kulturnih in znanstvenih delavcev med obema deželama. Tako bo omogočila splošno med- sebojno zblizevanje in seznanja- nje na področju kulture in zna- nosti.

Veleposlanik Behler pri Guyju Molletu

Pariz, 5. febr. (Tanjug). Pred- sednik francoske vlade Guy Mol- let je nočoj sprejel jugoslovans- kega veleposlanika v Parizu dr. Aleša Behlerja. Pobudo za se- stanek je dal francoski predsed- nik. Govorila sta o odnosih med obema deželama ter o prečih mednarodnih vprašanjih, pred- vsem o alžirskem vprašanju, o katerem zdaj razpravljajo v OZN.

V odboru sekretariata Balkanske zveze

Beograd, 5. febr. (Jugopres). Grška in turška vlada sta imeno- vali svoja predstavnika v odboru stalnega sekretariata Balkanske zveze, ki letos posluje v Beogra- du. Turčijo zastopa veleposlanik v Beogradu Sadij Kavur, njegov namestnik pa je svetnik velepo- slanštva Fikret Berker. Grčijo zastopa veleposlanik v Beogradu Philon Philon, njegov namestnik pa je svetnik veleposlanštva Ja- zon Drakulis.

Za jugoslovanskega predstava- nika v odboru je bil že sredi jan- uarja imenovan veleposlanik Ljubomir Radovanović, za nje- govoga namestnika pa svetnik Dragomir Petrovič. Kakor dolo- ča sporazum o stalnem sekretari- atu, bo Ljubomir Radovanović hkrati tudi predsednik odbora.

VELEPOSLANIK PAVIČEVIC PRI KASOSU

Atene, 5. febr. (Tanjug) Jugo- slovanski veleposlanik v Grčiji Pavičević je bil danes pri mini- stru v predsedstvu vlade Kon- stantinu Kasosu, ki začasno opravlja posle zunanjega mini- stra, in se z njim dalj časa raz- govarjal o vprašanjih, ki zani- majo obe deželi.

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 6. februarja
Deloma oblačno in v nižinah za- mgleno, temperatura ponoči med -3 in +2, v Primorju 5. dnevne tempe- rature med 3 in 8 stopinj C.Stanje vremena:
Nad srednjo Evropo in Alpami se zadržujejo tople zračne mase. Atlanti- ske frontalne mase se pomikajo ob- zahodni obali kontinenta proti severo- vzhodu.Snežne razmere dne 5. febr. ob 11:
Kredarica 50 cm, Komna 110 cm, Pokljuka 60 cm, Vršic 95 cm, Tamar 80 cm, Dom Planica 23 cm, Erlika 20 cm, Korotica 120 cm, Logarska do- lina 10 cm, Mozirska koča 25 cm, Celja- nka koča 15 cm, Ribniška koča 55 cm, Jezersko 8 cm, Slovenj Gradec 12 cm, Celje 7 cm, Maribor 8 cm, Murska So- bota 4 cm, Ljubljana 4 cm, Novo me- sto 24 cm.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Nadaljevanje razprave o družbenem planu za leto 1957

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tastrskega dohodka iz leta 1956, ki naj se skladno s planirano dohodnino v obliki primernega koeficienta poveča pri posameznih kulturah.

Ljudski poslanec Jože Tramsšek je govoril o obnovi vinogradništva. To vprašanje postavljamo že nekaj let sem, vendar ga prepočasno rešujemo. Dejal je, da privatni sektor zaradi velikih stroškov ne more za lastnimi sredstvi obnovljati svojih vinogradov. Predlaga, naj bi izvršni svet pretresel to vprašanje. O vinograd-

ništvu v spodnjeposavskem področju je prav tako obširno govoril ljudski poslanec Stane Nuncič.

Ljudski poslanec Tone Bole je predvsem dokaj podrobno prikazal prednosti predvidenega novega sistema delitve narodnega dohodka. Poudaril je, da zaradi nekaterih pomanjkljivosti, ki se kažejo pri uporabi tega sistema v tistih gospodarskih panogah, kjer so dirigirane cene, ne gre zavreči celotnega sistema, ampak je treba za te izjeme najti izjemne rešitve. To je tudi predvidel predlagatelj novega sistema.

skega dohodka ter dejal, da bi bilo treba ta problem dobro proučiti, ker so prizadeti predvsem kmetje z manjšimi dohodki.

Ljudski poslanec Anton Peterneš je obširno razpravljal o raznih taksah, ki jih morajo plačevati zasebni kmetovalci. Menil je, da bi bilo treba takse na vozove omejiti, takse na vprežno gobje živino in na manjše mlatilnice ukiniti, povečati pa takso na večje stroje, n. pr. traktorje, ki niso nujni zasebnim kmetom, ampak naj bi z njimi razpolagale le kmetijske zadruge in posestva. Govoril je tudi o prometu s kmetijskimi pridelki. Menil je, da kaže v mestih in večjih industrijskih središčih ustanoviti potrošniške zadruge, ki naj bi se povežale s kmetijskimi zadrugami in s posestvi. S pomočjo potrošniških zadrug bi prav gotovo znatno izboljšali preskrbo mest in industrijskih središč.

mamo pa še izdelanih predlogov, kako naj bi se to vprašanje najpametneje in najbolje rešilo. Drži pa, da tako preprosto ne bomo mogli stvari reševati samo po tem, češ kdor več proizvede, ta naj ima večja proračunska sredstva. V razpravi so nekateri izrazili bojazn, da bodo tudi z novim proračunskim sistemom že vnaprej določene kvote. Ne gre tu za bojazn, pač pa za dejansko stanje tako v Jugoslaviji kakor v Sloveniji. Tovariš Kraigher je poudaril, da ne bomo mogli iti čez noč na tak nov instrument, ki bi zagotovil proračunska sredstva. To bi pomenilo v vseh naših zastalnih okrajih zmanjšati čez noč proračune na polovico zato, da bi za relativno majhne vsote zvišali proračune v industrijskih mestih in središčih. Nekateri tovariši so postavljali vprašanje nekaterih normativov recimo za proračunske potrebnosti na področju šolstva, zdravstva itd. Ibi na te normative bi pomenilo iti popolnoma in v celoti na kvotiranje. Poiskati bo treba kompromis, kajti sicer bi prišli v težave in nemogoče stanje v vsej državi.

Tovariš Kraigher se je nato dotaknil še vprašanja, ki so ga nekateri ljudski poslanci načeli pred njim. To je vprašanje sred-

stev, s katerimi razpolagajo ljudski odbori, in ugotavljanje, da se ta sredstva v odnosu na nacionalni dohodek ne dvigajo, pač pa celo padajo, čeprav se v absolutnih številkah nekoliko dvigajo. Prikazal je nevarnost razpravljanja o teh stvareh brez neke realne slike o tem, kako stvari stoje, in o tem, kakšne so možnosti dviganja omejenih sredstev. S konkretnimi številkami je prikazal porast sredstev, s katerimi so razpolagali v zadnjih letih ljudski odbori, na drugi strani pa padec sredstev, s katerimi je razpolagala republika. Tudi sredstva federacije v zadnjih treh letih padajo. Iz tega izhaja, da obstaja določena tendenca in določeni razvoji, ki ga moramo odobravati, bistveno pa se stvari ne bodo mogle več razvijati, če se ne bodo bistveno zmanjšala sredstva federacije. To ni samo vprašanje gospodarstva, pač pa tudi vprašanje mednarodnega gospodarstva Jugoslavije. Tu so v glavnem sredstva za vzdrževanje vojske, razen tega pa je tu še vprašanje nekega prelivanja sredstev, do katerega bo morala Jugoslavija seveda vedno prihajati, če hočemo voditi socialistično politiko razvijanja nerazvitih področij.

so v proračunu priznana sredstva za osebne izdatke, ne pa za tudi funkcionalne in materialne izdatke, kar naj bi pomenilo, da v proračunih ni izražena politika dviganja proizvodnosti dela. Čeprav je pripomba v bistvu resnična, republiški organi ne delajo ovir ustanovam, da bi zmanjšale osebne izdatke in povečale funkcionalne in materialne. Gre tu za notranjo porazdelitev sredstev v posamezni ustanovi. Zato imamo družbene organe v skoraj vseh proračunskih ustanovah (univerze, fakultete, razni inštituti itd.). Njihova naloga je, boriti se za to, da bodo osebne izdatke zmanjševali in s tem dvigali proizvodnost dela tako, da bodo prišli do večjih funkcionalnih sredstev in do večjih sredstev za materialne izdatke. Pri tako omejenih proračunskih sredstvih, kot so na razpolago, ni drugega izhoda in zato bi morala Ljudska skupščina podpreti napore Izvršnega sveta, da se mobilizirajo vse socialistične sile in organi družbenega upravljanja, da bodo varčevali pri proračunih. Organi družbenega upravljanja v vseh institucijah naj bi čim bolj podprli napore za varčevanje in za boljše izkoriščanje proračunskih sredstev. Potrebno bi bilo postaviti se na stališče, da tako v teh institucijah kot v našem gospodarstvu ne trpimo osebnih izdatkov kot socialno pomoč, ampak kot nagrado za izvršeno delo. Zato naj bi imeli le v resnici potrebna delovna mesta, vse drugo pa naj gre v proizvodnjo, kjer se neposredno lahko dvigajo naši dohodki in s tem ustvarjajo dodatne možnosti za dvigovanje naših proračunskih izdatkov.

Tovariš Kraigher je nadalje omenil neumestno izjavljanje, češ da se ta ali oni konkretno ne strinja s določeno postavko v družbenem planu, ki pa je dejansko sestavni del celote. Mi moramo preiti na nove prijeme, na nov način in naši gospodarski politiki, ki bo sprostil ogromne rezerve v naših proizvodnih kapacitetah, ki so zdaj zaradi različnih anomalij in disproporcij udušene in se ne morejo uveljaviti. Zaradi tega ne morejo ustvariti tistega nacionalnega dohodka, ki bi ga v Jugoslaviji gotovo že lahko ustvarili, če bi bili sposobni rešiti tudi propore. Seveda je tu vprašanje objektivnih možnosti in ne samo vprašanje hotenja in subjektivne sposobnosti teh ali onih zveznih oziroma republiških faktorjev, ki odločajo o naši gospodarski politiki. V tem pogledu je tovariš Kraigher pozdravil diskusijo v Skupščini in dejal, da je potrebno, da se ta diskusija razvija naprej v najbolj sproščeni obliki. Hkrati je prosil ljudske poslance, naj razpravljajo v okviru enotnih pogledov na našo ekonomsko perspektivo, v skladu s realnimi možnostmi jugoslovanskega gospodarstva in slovenskega še posebej ter naj v tem okviru predlagajo ukrepe za izboljšanje celotne naše ekonomske politike.

Pomoč manj razvitim okrajem je vendarle potrebna

Na popoldanskem nadaljevanju seje Ljudske skupščine je prvi govoril ljudski poslanec Franc Pirkovič. Dejal je, da po dosedanjih razpravi kaže, kot da bi bili industrijsko nerazviti okrajji glede proračunskih dohodkov na boljšem kot razviti okrajji. Pritrdil je, da je prav, da okrajji, ki družbi več prispevajo, od nje tudi več dobijo, vendar je opozoril na probleme, pri katerih je nerazvitim okrajem vendarle potrebna pomoč skupnosti. Tako bi bilo treba pomagati izboljšati stanje osnovnih šol, saj sedaj od skupno 92 takih šol povsem ustreza komaj 12, medtem ko jih je 25 v raznih privatnih, povečini gospodarskih poslopih, nadaljnjih 13 pa jih že zdavnaj ne ustreza več zaradi zastarelosti. Nadalje je menil, da bi bila potrebna pomoč zaradi visokih stroškov za vzdrževanje otrok padlih borcev. Teh otrok brez obeh staršev je na Dolenjskem okrog 800. Tudi gradnje vodovodov gospodarsko, šibkejši okrajji ne bodo sami zmogli, ker je treba vo-

do dovajati iz oddaljenih izvirov.

Naslednji diskutant ljudski poslanec Franc Belšak je govoril predvsem o povišanju katastra-

Zdaj naj imajo prednost ključna vprašanja

Mišim, da ne bi bilo pravilno braniti vseh 73 raznih predpisov s področja gozdarstva, je tovariš Peterneš in nekaterim drugim poslancem v odgovor dejal naslednji diskutant Stane Kavčič, pozabiti pa ne smemo, da je naša naloga, da rešimo predvsem druge mnogo važnejše probleme. Gre predvsem za vprašanje, kako omogočiti večjo storilnost, kako doseči povečanje materialne spodbude za izboljšanje delavskega in družbenega upravljanja itd. Sedaj, ko pričakujemo sprejetje novih impulzov za izboljšanje gospodarstva, prav gotovo ne bi bilo primerno postavljati problema o ukinitvi ali neukinitvi prometne davka na rezan les za domače

potrebe kot osrednji problem, ki naj bi ga skušali urediti s sprejetjem resolucije Zveznemu izvršnemu svetu. Poudaril je, da ne smemo pozabiti, da je še mnogo podobnih in še hušjih problemov, ki jih bo tudi treba urediti in ki jih skušamo urediti, čeprav ne s pošiljanjem resolucij. Tovariš Kavčič je ljudske poslance tudi opozoril na zgodovinsko in politično odgovornost Skupščine, da v tem času rešuje predvsem ključna vprašanja, čeprav seveda ne gre zanemarjati tudi reševanja drugih, drobnejših problemov. Zivahno ploskanje ljudskih poslancev je pokazalo, da se Ljudska skupščina strinja z njegovim izvajanjem.

O sredstvih gospodarskih organizacij

Tovariš Kraigher je poudaril, da so bolj kot dejstvo, da so sredstva ljudskih odborov majhna itd., zaskrbljujoči podatki, kako je s sredstvi gospodarskih

organizacij, da imamo stalno težnjo utrjevanja in krepitev teh sredstev.

Na področju gospodarskih organizacij imamo stagnacijo, ki

Predsednik Ljudske skupščine Miha Marinko in predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher med razgovorom

organizacij. To je namreč tisti člen, ki največ prispeva k dviganju proizvodnosti dela, k povečanju naporov za boljše organizacijo v naših gospodarskih organizacijah. Ta sredstva dejansko padajo in zaradi tega je to tisto vprašanje, ki nam mora pomeniti glavno skrb in ki nedvomno pomeni osrednji problem za naše celotno gospodarstvo. Tovariš Kraigher je dejal, da moramo hkrati ko govorimo, da nimamo dovolj materialne podlage za utrjevanje in razvijanje komunalnega sistema,

pomeni glavno oviro za dviganje proizvodnosti dela. Medtem ko so republiški proračuni stalno rasti tako na primer od 10 milijard leta 1952 na okrog 20 milijard po letošnjem planu, lahko rečemo, da vzlic težnji po stalni rasti teh sredstev ne moremo pričakovati bistveno večjega porasta proračunskih sredstev v prihodnjih letih, če ne bomo prej rešili vprašanja naše industrijske in kmetijske proizvodnje.

V tem pogledu se je tovariš Kraigher dotaknil prejšnje razprave v Ljudski skupščini, češ da

Iz govora tovariša Borisa Kraigherja

V razpravi se je ob koncu današnje skupne seje obeh zborov oglašil k besedi tudi predsednik sveta LR Slovenije tovariš Boris Kraigher, ki je uvodoma govoril o nekaterih disproporcijah v naši ekonomski politiki. Dejal je, da smo morali v zadnjih desetih letih dobiti sredstva za razvijanje našega gospodarstva in ta sredstva smo dobili predvsem iz industrije. Napetosti smo morali vse sile in vsi veliki uspehi so bili doseženi predvsem ob maksimalnih naporih našega delavskega razreda s tem, da smo dosegli njegovo največjo disciplino za uresničenje naše gospodarske politike. Ob tem je prišlo do nekontroliranja prelivanja sredstev na vas, do nekontroliranega povečanja individualnih dohodkov kmečkega prebivalstva ob istočasnem zaostajanju kmetijske proizvodnje.

Zato mi danes lahko ugotavljamo, da smo dosegli ogromne uspehe na področju industrializacije in elektrifikacije, da pa smo na drugi strani resno zaostajali v razvijanju kmetijske proizvodnje, čeprav se je hkrati položaj kmetijskega proizvajalca bistveno izboljševal. Naš prehod v nov gospodarski sistem v letih 1952, 1953, 1954, spremeni naša politika na področju kmetijstva, ko smo se orientirali na vse večjo individualno inicijativno kmetijskega proizvajalca, je pripeljalo do tega, da si le-ta pri naši sedanjih ekonomski politiki lahko z delom dviga individualen dohodek, medtem ko so možnosti delavcem v industriji, da si z večjim naporom, z boljšim delom poveča individualni dohodek, zelo omejene.

Tovariš Kraigher je poudaril, da se moramo zdaj odločno orientirati na razvijanje kmetijskih proizvodnih kapacitet, vendar pa da je moč to doseči samo s pritegovanjem kmetijskega proizvajalca v socialistične odnose, da le-ta iz lastnih sredstev prav tako kot industrijski proizvajalec sodeluje in daje svoja sredstva za razvijanje kmetijskih kapacitet. Zaradi tega smo se postavili v zadnjih letih na stališče, da moramo kmetijskega proizvajalca privedi do tega, da pride približno v enakopraven položaj z industrijskim delavcem v razvijanju našega gospodarstva.

Tovariš Kraigher je nato govoril o različnih oblikah prispevkov kmetijske proizvodnje za družbene fonde. Govoril je o različnih taksah, ki imajo namen zbirati v družbene fonde sredstva iz poljedelske proizvodnje, in poudaril, da s tem, ko gredo sredstva teh taks v različne sklade, ki se vračajo kmetijstvu, utrjujemo družbene elemente v kmetijski proizvodnji. Tako bomo omogočili postopno dvigovanje proizvodnosti dela tudi v kmetijstvu, kjer je proizvodnost najbolj zastala.

Kmet mora izpolnjevati vse tiste obveznosti do skupnosti, kakor jih izpolnjuje industrijski delavec

Neppravilno je, če na težave v kmetijstvu gledamo omejeno, preveč ločeno samo z neke perspektive razvoja kmetijske proizvodnje, pač pa moramo razumeti, preveč pod vplivom tendenc, ki jih na tem področju razširja stihija individualne proizvodnje. S tem pa nikakor ne smemo reči, da politika izravnavanja razlik med razvojem industrije in kmetijstva pomeni pritisk na kmeta. Poljedelsko kmetijsko proizvodnjo je moč dvigati samo s tem, da kmeta enakopravno pritegujemo k izvrševanju vseh tistih obveznosti v skupnosti, ki jih ima sicer zdaj naš industrijski delavec. To je pogoj, če hočemo doseči, da bomo v resnici lahko sprostiti delovne pogoje na področju industrije in na ostalih proizvodnih področjih.

Zaradi vsega tega se zdaj postavljajo pred naše gospodarstvo nekoliko drugačni problemi kot pred letom dni. Takrat je bil centralni problem, da smo imeli zaradi teh disproporcij neurejeno stabilno tržišče, nihanje cen, kar je dajalo kmetu možnosti, da je dvigal cene in da so se tako prelivali potrošniški fond predvsem s področja industrijskega delavca poljedelskim proizvajalcem.

Letos smo bistveno stabilizirali tržišče. Zaradi tega lahko

Disproporc med položajem industrijskega in kmetijskega proizvajalca prihaja v Sloveniji zelo močno do izraza, čeprav v razpravah o gospodarskih problemih tega ni čutili. Tovariš Kraigher je omenil, da bi ekonomska analiza na primer v kranjskem področju jasno pokazala, kako malo se je v bistvu izboljšal položaj industrijskega delavca v tem najmočnejšem industrijskem okraju naše države in kako močno pa se je v tem okraju izboljšal položaj kmeta.

govorimo o novem načinu in o novih predlogih za delitev dohodka v industriji. V zvezi s tem je popolnoma neupravičen strah nekaterih, češ da predlogi za stimulativnejšo delitev dohodka ustvarjajo možnost za dviganje cen. Mi smo stabilizirali tržišče in zdaj naša industrija ne bo več mogla tako svobodno dvigati cen, prav tako pa jih ne bo mogel dvigati kmetijski proizvajalec glede na ukrepe zadnjih dveh let. Vse to je povezano s to našo ekonomsko politiko, o kateri smo govorili, da moramo odpraviti zaprti jugoslovanski tržišče, da moramo odpraviti monopol in položaj nekaterih industrijskih panog in tudi monopolni položaj kmetijskega proizvajalca. S tem, ko smo se orientirali na uvoz blaga za široko potrošnjo, na uvoz industrijskega blaga in živil, smo bistveno spremenili tudi možnosti nekontroliranega zviševanja cen. S tem smo ustvarili tudi osnovne pogoje, da lahko gremo na takšen predlog o delitvi dohodka.

Osnovna naloga industrijskega razvitega področja, kot ga predstavlja Slovenija, je ta, da bomo v tej smeri prišli čimprej naprej, da bomo tako čimprej izboljšali položaj industrije in predvsem izboljšali položaj industrijskega delavstva.

Na spremembe obveznosti v kmetijski proizvodnji ni moč misliti

Iz vsega povedanega — je dejal tovariš Kraigher — je jasno, da je zgrešeno misliti na spremembe obveznosti, ki smo jih v zadnjih dveh letih uvedli na področju kmetijske proizvodnje, ne da bi imeli zato boljše predloge. Konkretno je omenil prometni davek v gozdarstvu, za katerega so v razpravi v Skupščini predlagali nekateri poslan-

ci, naj bi se zavzeli, da bi ga spremenili.

Tovariš Kraigher je nato dejal, da se sicer strinja z nekaterimi pripombami na račun proračunske politike, vendar pa tega vprašanja ni mogoče reševati izven okvira celotne gospodarske politike.

Glede tega vprašanja smo šli v proučevanje problematike, ni-

Sestava kaznivih dejanj se je znatno spremenila

Upravni postopek bi bilo treba vskladiti s spremembami v družbenih odnosih — Prisilne likvidacije podjetij predlagajo zvečine ljudski odbori — Gospodarskih prestopkov je čedalje manj

Beograd, 5. febr. (Tanjug) Predsednik Vrhovnega sodišča FLRJ dr. Josip Hrnčević in predsednik Vrhovnega gospodarskega sodišča dr. Aleksander Goldštajn sta danes na sestanku z novinarji govorila o delu sodišč.

Ko je dr. Hrnčević govoril o obsegu in sestavi kriminala, je poudaril, da je število kaznivih dejanj, ki so jih obravnavala sodišča lani v primerjavi s prejšnjimi leti, padlo. Znatno se je spremenila tudi sestava kaznivih dejanj. Največ je bilo primerov žalitve časti, kakih 20 odstotkov pa je bilo ubojev in telesnih poškodb. Obsodbe za prekrške v gospodarstvu in za poškovanje družbene imovine znašajo 11 odstotkov celotnega števila obravnavanih kaznivih dejanj. Nekoliko je naraslo število ubojev, kar kaže, da bo treba poostrižiti kazni v okviru kazenskega zakona.

Kar se tiče drugih kaznivih dejanj, zlasti tatvin in poneverb, so na sestanku poudarili, da njih število pada, ker se je naš gospodarski mehanizem izboljšal. Predsednik Vrhovnega sodišča je poudaril, da bi morali zatirati to vrsto kriminala ne samo državnimi organi, marveč tudi družbene organizacije z vzgojo svojih članov. Dr. Hrnčević je potem govoril o številu obsojencev in poudaril, da je smrtna kazen pri nas najbolj izjemni ukrep. Na smrtno kazen je lani odpadlo samo 0,06% vse-

ga števila pravnomočno izrečenih obsodb. Pač pa znatno narasča število pravnih sporov in civilnih razprav. To pa pomeni, da je naraslo tudi število prestopkov.

Dr. Hrnčević je poudaril, da bi bilo treba vskladiti upravni postopek s spremembami v družbenih odnosih, ki so nastale s prenosom nekaterih pristojnosti z upravnih na družbene organe. Izjavil je tudi, da proučujejo zdaj možnost, da bi upostavili pri Vrhovnem sodišču FLRJ poseben svet, ki bi kontroliral zakonitost odlokov ljudskih odborov. Na pristojnem mestu proučujejo tudi možnost, da bi upostavili poseben sodišča za socialno zavarovanje, na spore katerih odpade dobra polovica vseh upravnih sporov. Obetajo se tudi nekatere spremembe v kazenskem zakonu.

Predsednik Vrhovnega gospodarskega sodišča dr. Goldštajn je govoril o gospodarskih sporih, pri čemer je izvedbah in prisilnih likvidacijah ter o gospodarskih prestopkih. Število gospodarskih sporov je zelo veliko, tako da terjajo velikanske stroške in delo uslužbencev. Vzroki so v sedanjem sistemu kreditiranja gospodarstva.

V konkurzu je zdaj kakih 900 gospodarskih hpdjetij, največ, kakih 300 jih odpade na kmetijske zadruge, na trgovinska podjetja 240, na gostinska 163, na obrtne delavnice 104, na industrijo pa 36. Najbolj žalostno je, da so predlagali prisilno likvidacijo od vseh 936 podjetij za 611 ljudski odbori. Gre torej za nagibe, ne pa za odstranitev iz gospodarstva tistih podjetij in gospod. organizacij, ki niso sposobna, da bi koristno gospodarili. V nove predpise bi morali vključiti določbo, s katero bi omogočilo javno prodajo dela osnovnih sredstev podjetja, ki gre v konkurz, toda samo prodajo za potrebe družbene skupnosti. Predsednik Vrhovnega gospodarskega sodišča je opozoril tudi na potrebo po uveljavitvi posebnega zakona o prisilni likvidaciji.

Potem je govoril o gospodarskih prestopkih in rekel, da jih je čedalje manj. Poudaril pa je, da bi bilo treba zaostroiti kriterij v kaznovanju kršilcev zakona o nadzorstvu in prometu z živili. Delo gospodarskih sodišč na tem področju bi bilo v prihodnje olajšano, če bi dobili zakon o gospodarskih prekrških. Pravno službo pri podjetjih in gospodarskih organizacijah bi bilo treba okreptiti.

POPRAVEK

V večerjanje poročilo o diskusiji ljudskega poslance Lojzeta Osepka se je vrnila neljuba pomota. Tovariš Osepka je namreč dejal, da je po njegovem mnenju nezaželna postavka družbenega plana, da bomo letos povečali za 10% obseg obrtnih uslug in proizvodov (ne pa sredstev za pospeševanje obrti), ako ne bomo olajšali pogojev za izkoriščanje teh sredstev. Sedaj namreč ta sredstva niso dosegljiva manjšim, uslužnostnim obrtnim podjetjem.

RAZGOVORI MED DELEGACIJAMA ZDPP IN KP

V znamenju medsebojnega razumevanja

Obsodba francoske politike v Alžiru in priznanje meja na Odri in Nisi

Varšava, 5. febr. — V skupnem komunističnem pismu, ki ga je danes objavil poljski tisk, je rečeno, da so bili razgovori med delegacijama Poljske združene delavske partije in Komunistične partije Francije od 27. januarja do 2. februarja.

Obe partiji sta izjavili, da podpirata Demokratično republiko Nemčijo, ki se bori za enotno in miroljubno Nemčijo. Obsodili sta imenovanje generala Speidla za poveljnika kopenskih sil Atlantskega pakta, podprli pa vse predloge za razorožitev, v prvi vrsti predlog ZSSR z dne 17. novembra 1956.

V komunističnem pismu politiko francoske vlade v Alžiru zaradi kolonialistične vojne, ki zaveda koristi tako francoskega, kakor angleškega naroda. »V Evropi — pravi skupna izjava — se imperializem trudi uresničiti podobne cilje, opirajoč se na nem-

ški militarizem, ki ga obnavlja v Zahodni Nemčiji.« Poročilo nadalje navaja, da »Komunistična partija Francije in ves francoski delavski razred brez rezerve podpirata mejo na Odri in Nisi, ki postaja meja miru v Evropi.«

D. Solajčić

Naša odlikovanja francoskim zdravnikom

Pariz, 5. febr. (Tanjug) V jugoslovanskem veleposlaništvu v Parizu je bil sredi sprejem francoskih zdravnikov, pionirjem tesnejšega zdravstvenega sodelovanja z Jugoslavijo. Veleposlanik dr. Aleš Bebler je izročil deseterici izmed njih visoka jugoslovanska odlikovanja, s katerimi jih je odlikoval predsednik republike Josip Broz Tito za njihove zasluge za razvoj francosko-jugoslovanskega sodelovanja na področju medicine.

TISKOVNA KONFERENCA AMERIŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA DULLESA

Obisk predsednika Tita v ZDA

in izmenjava mnenj s predsednikom Eisenhowerjem bi bila slej ko prej koristna — Dullesovo mnenje o položaju na Blížnjem vzhodu in alžirskem vprašanju

Washington, 5. febr. (AP — Reuter) Ameriški zunanji minister Dulles je danes na tiskovni konferenci izjavil, da ZDA še nadalje menijo, da bi bil obisk predsednika Tita v Ameriki koristen. Dejal je, da datum obiska ni bil določen, in ponovil svoje prejšnje izjavo, da bi bila izmenjava gledišč med predsednikom Eisenhowerjem in predsednikom Titom koristna.

Govorec o položaju na Blížnjem vzhodu, je Dulles izrazil upanje, da se bo Izrael pokoril resolucijam Združenih narodov in popolnoma umaknil svoje obojene sile s področja Gaze in zaliva Akabe. Pojasnjuje to mnenje, je Dulles dejal, da je Izrael država, ki so jo ustvarili Združeni narodi in katere nadaljnji obstoj je v veliki meri

odvisen od dobre volje drugih dežel.

Kar se tiče Egipta, je ameriški zunanji minister prav tako izrazil prepričanje, da bo spoštovanje glas Združenih narodov. Govorec o odločitvi ZDA, ki so se za časa agresije na Egipt pridružile večini dežel v Generalni skupščini, je Dulles izjavil, da je bila to ena »najtežjih odločitev, ki jih je kdajkoli sprejela ameriška vlada.« in dodal, da jo je mogoče v luči zgodovine pokazati tudi kot »najpomembnejšo odločitev, ki jo je kdaj sprejel Washington«.

Dulles se je na današnji tiskovni konferenci dotaknil tudi odnosov med ZDA in LR Kitajske. Rekel je, da ZDA nimajo

namena spremeniti svojo politiko do Kitajske, in dodal, da bi ZDA, če bi kitajske oblasti pustile na svobodo 10 ameriških državljanov, mogle ponovno proučiti svoje stališče do sprejema LR Kitajske v Združene narode.

O alžirskem problemu je ameriški zunanji minister rekel, da ZDA dvomi, da bi Generalna skupščina OZN mogla sprejeti kako učinkovito resolucijo o Alžiru. Zato je izrazil upanje, da Generalna skupščina tega niti ne bo poskušala, in pripomnil, da bi morala biti debata o Alžiru po njegovem mnenju v prvi vrsti izmenjava gledišč o tem vprašanju.

Plan in zunanja politika

ter prenos nekaterih sodnih in upravnih pravic na republike pred Vrhovnim sovjetom ZSSR

Moskva, 5. febr. (Tanjug). V Kremliju se je davi začelo zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR. Danes so sprejeli le dnevni red.

Med zasedanjem bosta oba domova na posebnih in skupnih sejah proučila osnutek državnega gospodarskega plana za leto 1957, razširitev pravic zveznih republik na področju sodstva. Statut Vrhovnega sodišča ZSSR, novi civilni kazenski zakon, zakona o civilnem in kazenskem postopku ter končno mednarodni položaj in zunanjo politiko ZSSR. Pod razširitvijo pravic zveznih republik je mišljena delna decentralizacija sodstva z zveze na republike in pravice do obravnavanja

Ob obisku Ču En Laja na Cejlonu

Colombo, 5. febr. (Reuter). Ob obisku kitajskega ministrskega predsednika Ču En Laja na Cejlonu so objavili skupno kitajsko-cejlonsko deklaracijo, v kateri je rečeno, da nadaljevanje politike sile na Blížnjem vzhodu ali zamajava ene sile z drugo na tem področju ne more prispevati k ureditvi tega problema. Po mnenju Ču En Laja in predsednika cejlonske vlade Bandaranaike morajo biti narodi na Blížnjem vzhodu svobodni v odločanju o svoji usodi.

V objavljenem poročilu je izraženo tudi mnenje, da je treba čimprej sklicati drugo konferenco azijsko-afriških dežel. Na njej bi pripravili stvarne ukrepe za izpolnitev bandunskih sklepov o mednarodni koeksistenci in sodelovanju. Potem poročilo apelira na Indijo in Pakistan, naj si prizadevata miroljubno urediti kašmirska vprašanja.

DRAGO VRESNIK

OKNO NA BALTIK

Zapiski iz Gdanska

na širnih oceanih in kontinentih zemeljske oble.

Toda to, kar sem povedal o Gdanskju, je vse tako splošno in znano. Ravnal bi v prid prijatelju, ki se norčuje iz novinarjev s priljubljeno krilatico: Mižek Figa šel po svetu — in nič videl. Stopimo torej v mesto, izgubimo se v vsakdanjem življenju Gdanska in poljskega »wybrzeża«.

Pri vходу v gdansko ladjedelnico sem bil prijazen sprejet že pri vratarju. Ni bilo to prvik. Povsod smo si veselo segli v roke, če ne več, smo izmenjali vsaj bežen nasmeh. Morda je ta povedal več kot ploha besedi: »Tako, zdaj smo spet prijatelji. Vedeli smo, da pri vas ni tako, kot so pisali naši stalinisti. Pogledjte, kaj so naredili pri vas in iz nas! Spet smo prijatelji. Saj smo to zmeraj bili. Samo peščica ljudi je ustvarila med nami pregrado, da bi nas ločila. Ali ni bilo to žalostno za socializem, ponižujoče za človeka, njegovo dostojanstvo in razum? Žalostno, prijatelj! Toda vi in mi hočemo naprej, ne smemo več dovoliti, da bi plemenite ideje človeštva klečale oblatene pred okrutnimi prestoli tiranije. Kakršne koli. Socializem pripada človeštvu, ne izvoljenecem. Zablode so za nami, prijatelji bodimo!«

Tako so govorile oči starejšega človeka v majhni utici, na pragu ladjedelnice. Potem sem jih srečaval v velikih dvoranah, vzdolž dokov, kjer so se mehaniki, ključavničarji, varilci, tehniki in inženirji vpenjali ob bolnih nedokončanih ladjah.

»Naša četrtja 10-tisočtonska tovorna ladjal.«

Prijatelj iz »Baltiškega dnevnika« mi je z veseljem in ponosom razkazal. Prav te dni so jo dokončavali. Pozneje, ko me je vlak že nosil po ravninah proti Krakovu, so jo slovesno predali v objem temnozelenih voda Baltika. V sosednjem dokju je nastajalo ogrodje pete velike tovornjače. Drage so te stvari, toda potrebne, tako krvavo potrebne poljskemu gospodarstvu.

Zivljenje v ladjedelnici je natanko podobno onemu na naši Reki: grmenje težke pločevine, ropot strojev, brizgajoči curki vabnih aparatov, transporterji, žerjavci in ljudje v pološenih delovnih uniformah, ki vse nekje

ob trupu nove ladje, visoko nad teboj, pa spet blizu tebe, na pomolu, kjer si za hip oddahnejo in tresijo v morje drobne galebe, ki otožno vreščijo pod hladnim in motnim zimskim nebom.

Sele tik ob vodi čutiš razliko. Morje je temno, zeleno, ukročno od zimskega mraza in ledenih severnih vetrov. Nikjer modrine, tople sapice, prešerne vedrine. Sonce je nizko nad gdanskimi strehami, na severu žde v grobni tišini turobne megle in temni, modrikastočrni oblaki. Drugačno je to morje, malo podobno sinjemu Jadranu. Pa vendarle je lepo, svojevrstno v svoji črnini in zadržanem molku. Prijatelj je človeku, ki se je globlje zamaknil vase, v svojo povest, v vprašanja, ki bolijo in slijo v molk in otožnost.

Premalo časa je bilo, da bi človek v enem dopoldnevu prehodil velike dvorane, delavnice, doko, pomole, vso obsežno gdansko ladjedelnico in pristanišče. Pa četudi bi dolge dneve hodil tje, ne bi mogel povedati nič več kot to, da je vse to veliko, pomembno in lepo. To je treba videti. Dolga desetletja je nastajala ta svojevrstna, obmorska industrijska arhitektura. Kako naj bi jo človek opisal v nekaj besedah?

(Dalje prihodnjič)

Četrta poljska 10-tonska tovorna ladjal

in baltičkem koridorju, se je rodil v gdanskem zalivu, na trati in pesku neobjen poljski otrok — Gdinja. Mestece s pristaniščem in ladjedelnico, oporišče poljske mornarice na Baltiku. Gdansk je bil takrat Danzig, zlagano mesto svobode, z močno peto kolono, ki je utrjevala mostišče nemške ekspanzije proti vzhodu. Časi, ko so zblazneli fanatiki hajljali po mestu, pretepali poljske otroke, streljali žene, v mističnem zanosu prizigali ognje za »Sonnenwende« in razobešali napise: Nur für Deutsche! — so mimo.

Danzig je spet Gdansk, poljsko mesto, svobodno in na stečaj odprt okno poljske hiše na Baltik — in v svet... Med Gdinjo in Gdanskom ni več razlike, pristanišča, ladjedelnice in mornarica so združeni pod skupno poljsko narodno zastavo. Spomin preteklosti so še redke ruševine. Gdansk je bil močno razdejan, pristanišče je ostalo celo. V Gdinji je bilo prav nasprotno, mesto je ostalo celo, pristanišče je bilo uničeno. Zdaj je večidel vse popravljeno in obnovljeno. Poljska v poslednjem času močneje pritiska proti morju; tam so pristanišča: Gdansk, Gdinja, Stećin. Novi program govori o svobodni menjavi blaga z vsemi deželami, ki to hočejo in ne postavljajo posebnih pogojev. Trgovati je najlaže po morju. Baltik pomeni za deželo odprto cesto, ki se končuje

Velike ribiške ladje v gdanski luki

Britansko-jordanska pogajanja

Aman, 5. febr. (AFP). Tu so se začeli razgovori med predstavnikoma Jordanije in Velike Britanije o razveljavitvi pogodbe iz leta 1948. Ob začetku razgovorov je predsednik jordanske vlade Sulliman Nabulsi izjavil, da njegova vlada sodi, da pomeni razveljavitve tega sporazuma in umik britanskih čet kakor tudi ukinitve vojaških oporišč v Jordaniji zgodovinsko nujnost. Dosedanja etapo odnosov med Jordanijo in Veliko Britanijo je treba zaključiti, da bi lahko med obema deželama ustvarili prijateljske odnose, sonečne na medsebojnem spoštovanju in enakosti.

OB VPRAŠANJU AMERIŠKE GOSPODARSKE POMOCI ZAOSTALIM DEŽELAM

Ameriški kmetijski presežki

(Nadaljevanje)

Ameriške uradne statistike iz leta 1956 ne vsebujejo nobenih zaključnih podatkov o tem, koliko posameznih kmetijskih pridelkov leži v državnih skladiščih. Za leto 1949 so ameriški viri navedli naslednje podatke: »1949 je imela CCC v svojih skladiščih tretjino žetve bombaža, tritričetni kikirikija, 40 % fižola, prav toliko krompirja, zaloga jaja v prahu pa bi zadostovala za 8-letno potrošnjo v ZDA.«

Približno predstavo o sedanjih količinah teh presežkov si lahko ustvarimo le s primerjanjem različnih »stranskih podatkov«. Tako n. pr. navaja »US Statistics for 1956« naslednje razpredelnice o deležu kmetijstva v narodnem dohodku ZDA (izraženem v milijonih dolarjev):

	1946	1954	1955
skupni dohodek	179.577	299.673	322.300
kmetijstvo	13.944	12.000	11.100

Spodnja vrsta podatkov, ki nas najbolj zanima, pa dokazuje, da vrednost kmetijske proizvodnje in naraščajočem narodnem dohodku pada. Leta 1946 znaša 7,8 % skupnega dohodka, leta 1955 pa le še 3,44 %. To spreminjanje je gotovo posledica nekaterih prizadevanj ameriške vlade, ki jih je dokončno uzakonila šele lani z Zakonom o kmetijstvu, ki terja poseben program v okviru zemljiškega sklada.

So tem programu bo sklad plačal farmarju odkodnino za skrajšanje površin, posejanih s pšenico, bombažem, rižem, kikirikijem in tobakom, ter za dela v zaščito pred erozijo.

Se bolj plastično ilustrira gibanje kmetijske proizvodnje razpredelnica o farmarji, ki so se s prejemanjem subvencij zadolžile pri državi.

Zadolžene farme:	1946	1955
Skupno število vseh farm	1.713.855	1.480.401
Vse farme v %	29,3	27,5
Znesek dolgov (v 1000 dolar.)	4.940.916	5.379.278
Površina (v 1000 acrov)	373.123	303.610
(acre je 0,4047 ha)		

Razpredelnice dokazuje, da se relativno število zadolženih farm zmanjšuje, to se pravi, da se večji skupni dolg kopiči na manjšem številu farm. Ki obtem zavzemajo manjšo površino. Ta rezultat gre gotovo v dobro politiki Eisenhowerjeve administracije.

Dejstvo pa je, da se kljub vsem posegom obseg kmetijskih presežkov v skladiščih še vedno večja. Dovolj trdno podpira to trditve poročilo osrednjih ameriških statističnih uradov, da je vsota, ki jo vsak dan porablja za vzdrževanje vkladiščnih kmetijskih presežkov, v letu 1956 prekorajša milijon dolarjev.

NEGOTOVE PERSPEKTIVE

V letu 1957 si ameriško gospodarstvo pri presežkih ne more obetati bistvenega izboljšanja. Cena pridelkov se je na notranjem trgu v letu 1955 znižala za celih 10 %, medtem ko so cene industrijskih proizvodov naraščale. Istega leta se je neto dohodek povprečnega farmarja znižal za 9 %, v obdobju 1951 do 1955 pa je

skupni dohodek farmarjev padel s 14,9 na 10,8 milijarde dolarjev. Lani se je proces nadaljeval, vendar o njegovem poteku nimamo natančnejših informacij.

Da bi zaustavili padanje kmetijskih cen, je Eisenhower predlagal v novem proračunu 9 milijard dolarjev za podporo kmetijstvu. Od tega naj bi 5 milijard porabili za paritetni odkup, ostalo pa za subvencije. Razen tega naj bi v novem proračunskem letu v podrobnem zboljšali dosedanja kmetijsko politiko. To pomeni, da bo treba »zboljšati sistem subvencioniranja cen, iskati nove načine uporabe — in nova tržišča.«

Tako je ameriška vlada v nekoliko zaviti obliki vnovič priznala, da doma ni izhoda iz neprijetne zagate. (Dalje prihodnjič)

Z VSEH STRANI SVETA

SIRIJA ZA NAFTOVODE

Damask, 5. febr. (Reuter). Tu so se večer začela pogajanja med predstavnikoma vlade in ameriške transnatske družbe za naftovode o povečanju dnevnih dejavov te družbe sirske vladi. Po sedanem sporazumu je plačala družba sirske oled 1,2 milijona dolarjev na leto za dovoljenje, da po svojih naftovodih pošilja nafto prek Sirije na libanonsko obalo.

ZARADI STAVKE

Santiago, 5. febr. (AP). Vrhovno sodišče je obsodilo pet sindikalnih voditeljev, med njimi tudi predsednika sindikatov Lotaria Blesta, na tri leta pre-

Alžirska debata v političnem odboru OZN

New York, 5. febr. (AP, AFP). V političnem komiteju Generalne skupščine se je danes nadaljevala debata o alžirskem vprašanju. Edini govornik je bil sirski predstavnik Felmedin, ki je ostro napadel politiko francoske vlade v Alžiru.

gnanstva v odročnih krajih dežele. Obsodilo so jih zato, ker so sindikati lani kljub prepovedi pozvali svoje člane na splošno stavko.

VZHODNA NEMCIJA TRGOVINSKA POGODBA S ŠVEDSKO

Berlin, 5. febr. (Reuter). Vzhodna Nemčija in švedska sta sklenili trgovinsko sporazum o menjavi blaga v letu 1957, po katerem bosta v tem letu izmenjali blaga v vrednosti 180 milijonov švedskih kron.

NESREČA V VIRGINIJSKEM RUDNIKU

Bishop, 5. febr. (AP). V promogovniku v Bishopu, v državi Virginiji, je nastala eksplozija, ki je terjala med rudarji 37 žrtev. Nesreča se je zgodila, ker se je vzgal promogov prah, kar je povzročilo eksplozijo. Posebni oddelki reševalcev ponestrčenim rudarjem niso mogli pomagati.

MADŽARSKA POLJSKO POSOJLO

Budimpešta, 5. febr. Poljska vlada je dala Madžarski dolgoročno posojilo 40 milijonov rubljev, ki jih bodo porabili za obnovo gospodarstva. Pogoji so zelo ugodni. Madžarska bo začela odplačevati posojilo v januarju 1959 in ga bo vrnila v štirih letih.

EL ARIS

BENO ZUPANCIC

Od El Kantare do El Ariša

(Zapiski s poti, 10. do 17. januarja 1957)

Vopoldanskem soncu odidem vsak dan do morja, da ga pogledam, potipljem, da mu prisluhnem od blizu. Sprehodim se ob njem, nemiren kakor bi čakal na Lepo Vido, potem pa se napotim po pesku do ceste in čez njo do nekdanjih artiljerijskih položajev v palmovem gozdiču. Tam se obrnem, zavijem proti jugu med rumenkaste griče, ki si jih nikakor ne morem zapomniti, in se vrnem v tabor z vzhodne strani. Na samoti naletim včasih na čredo črnih ovac, ki jih pase od peta do vrha glave v črno ogrnjena ženska. Ko me zagleda, zbeži in se oglasa s čudnim pričanjem. Če je kje kak možič, pride bliže, počasi in obotavljaje se, in kaže z roko, da bi rad kadil. Zgodi se, da je z njim dete: smehlja se, kaže drobcene bele zobe, temne oči se mu bleščijo in v zadregi si mane črne ročice, kakor da ga zebe. Kak dan odidem s komandirjem inženircev, da si ogledam, kako uničujejo mine, da spoznam še kakšne ruševine na tej ali oni strani ceste. Džip je kakor nalašč za take izlete kakor konj preskakuje ovire in pleza po gričih, podobno kozl. Razdejana vojaška taborišča in skladišča pričajo o precejšnji materialni preskrbljenosti egiptovske vojske, hkrati pa tudi o

nepripravljenosti na nenadni napad, predvsem iz zraka. Mine, ki so jih Izraelci posejali ob poti nazaj grede, nosijo napise v cirilici in so iz zajetih egiptovskih skladišč. Neke popoldne naletva na beduina, kako prazni velike naboje za havbico in odnaša samo medeninsate tulce. Dela se, kakor da je ravnokor naletel na to čudno reč, in govori hitro, bojazljivo. Morebiti se mu zdi, da je ta bleščeci tulec deloma plačal tudi on, ki je tako in tako majhna žrtev velike politike v tem delu sveta.

Ob desetih dopoldne je kilometrska kolona nared. Komaj se vrtna opazovala Združenih narodov z domenjene linije, z belima avtomobila, z belima zastavama, obide komandant odreda kolono in ukaza pohod.

Tutro je sončno, brez oblaka, celo brez sapé morje mirno in plavo. Sedem v eno prvih vozil, kakor da sem tudi sam vojak s plavo čelado, in kolona se premakne. Zdržimo po cesti, težka, temna gmota orožja in ljudi, med peščeni bregovi, ob mrtvi železnici, in se čedalje bolj približujemo morju. Kmalu zaidemo v pro-gaste sence palmovoga gaja na desni, stare in

stanovitve opazujejo palme, kako se gredo otroci dvajsetega stoletja vojsko in mir. Kmalu jih imamo ob sebi tudi na levi, cel drevored, in ko zaidemo spet na goče sonce, so pred nami prva znamenja mesta: združeni zidovi kdo ve česa, razbitine, peščene vzpetine z oblami in na česti prvi prebivalci El Ariša, ki nam tečejo naproti. Trenutek nato se cesta vzpne in že smo ob vhodu v mesto. Obkolni nas pisana množica nekaj tisoč ljudi, vsa upehana od teka in vpitja, razgreta od sonca in veselja. Obesijo se nam na avtomobile, mahajo z vejami, ki so si jih natrgali splotoma, z zastavami, ki so jih skrpalji kdo ve kako — za našo zastavo imajo črno-belo-rdečo. Morebiti niso imeli modrega platna. Sicer pa bi ta trenutek bilo premišljevanje o tem pikoloovski in džip se šibi, soferju se oznoji čelo v skrbi zanj, ljudi pa je čedalje več, tako da utihnemo in obstanemo. Za trenutek se pozornost ljudi obrne drugam: v zraku zaropotajo propelerji Burnsovega helikopterja. Spusti se ob nas in dvigne oblak peščenega prahu. Zaslepi nam oči in objektivne, zapraši obleke in obraze, in ko se prah za silo razkadi, krenemo naprej. Ozrem s nazaj — na blindah visijo ljudje kakor roji čebel, strojnice so obrnjene naravnost v nebo, ob koloni pridrvi star razklopotan kamion, ki so ga sneli kdo ve kje, natrpan z ljudmi, ki vsi mahajo z rokami in vpijejo. Zdi se, da se bodo stranice kamiona zdaj pa zdaj razletele pod folkim bremenom. Ne razletijo se: kakor da jim veselje jemlje fizično težo in prostornino. (Dalje prihodnjič)

PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE V SLOVENIJI

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Lani 117 milijonov kWh več kakor predlanskim

Poraba električne energije iz javnega omrežja Slovenije je znašala lani milijardo 64,7 milijonov kWh, nasproti 947,7 milijonov kWh v letu 1955, tako da znaša dvig porabe 117 milijonov kWh ali 12,4 odstotka. Industrija je poleg tega porabila okoli 200 milijonov kWh električne energije iz lastnih elektrarn. Leta 1955 je porabila okoli 177 milijonov kWh.

varni aluminija Kidričevo je bilo skupno reduciranih 31 milijonov kWh, tovarni dušika Ruše 30,8 milijonov, Železarni Store 8,8 milijonov, ostali metalurgiji 3,8 milijonov in ostali industriji 31,7 milijonov kWh, široki porabi pa 6,1 milijonov kWh, od česar odpade nad polovico na mesec februar.

Kako hitro se dviga poraba električne energije v Sloveniji, se vidi iz podatkov za zadnjih dvajset let. Leta 1937 so vse elektrarne v Sloveniji, z onimi na

Stimulativnejši način delitve dohodka

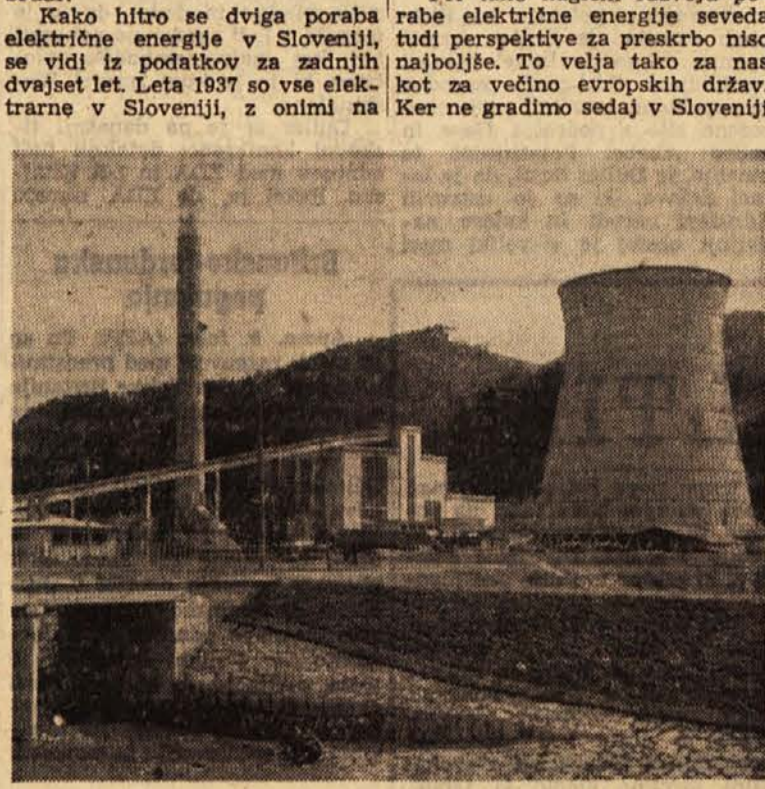
Naše zbornice in sindikalne organizacije razpravljajo v zadnjem času o predlogu za spremembo sistema razdelitve dohodka gospodarskih organizacij, ki je zamisljen kot začasn ukrep, s katerim naj se ustvari večja spodbuda za dvig produktivnosti dela. Zamisljen je tako, da bi bil kolektiv skupaj s podjetjem bolj udeležen pri dodatnem dohodku, ki ga ustvari s povečano produktivnostjo in z znižanjem proizvodnih stroškov.

Dosedanji predlogi, po katerih naj bi vezali razdelitev dohodka na količino proizvodov, so običajni ob težavah v zvezi z ugotavljanjem količine proizvodov. Izgodičeve novega predloga pa je iz ustvarjenega skupnega dohodka, ki se kot dohodek šteje vsota plačil in dobička po sedanjem sistemu. Bistvo spremembe pa je v tem, da bi v podjetjih plače rasle v istem razmerju, kakor se poveča dohodek. V tem razmerju raste tudi sredstva, s katerimi razpolaga gospodarska organizacija zaradi zvišanja produktivnosti ali zmanjšanja proizvodnih stroškov prišlo v plačah le minimalno do izraza, po novem predlogu pa bi bil kolektiv pri tem v mnogo večji meri udeležen.

Predlog razlikuje dva načina delitve, in sicer 1. za industrijo, rudarstvo, promet (brez cestnega in lokalnega) in zunanjo trgovino ter 2. za notranjo trgovino, gostinstvo, gradbeništvo, cestni promet, kmetijstvo, obrt, komunalno gospodarstvo in podjetja za administrativne in komunalne usluge.

NOVA DELITEV V INDUSTRIJI

V skupini industrije bi se pri delitvi dohodka, to je šestevka plač po tarifnem pravilniku (s prispevki za socialno zavarovanje in stanovanjsko graditve) ter dobička, upravljalo razmerje med plačami in dobičkom iz prejšnjega leta. Če se poveča dohodek, se v enakem razmerju poveča tudi znesek, ki je na razpolago za plače in za dodatna sredstva podjetja za samostojno razpolaganje. Če je lani znašal n. pr. dohodek 100 milijonov dinarjev in je od tega odpadlo na plače po tarifnem pravilniku s prispevki 30 milijonov in na dobiček 70 milijonov, potem se to razmerje 30:70 uporablja tudi pri delitvi povečanega dohodka. Vzemimo, da je ta dohodek dvignil na 120 milijonov. V tem primeru se od povečanega dohodka šteje 70% ali 84 milijonov kot dobiček, 30% ali 36 milijonov pa ostane kolektivu za delitve. Če je kolektiv dosegel ta večji dohodek z večjo produktivnostjo in z zmanjšanjem proizvodnih stroškov ob nespremenjenem znesku plač po tarifnem pravilniku (30 milijonov), bo o uporabi ostalih 6 milijonov sam odločil, bodisi za plače ali pa za povečanje sredstev podjetja za prosto razpolaganje. Če pa povečanje dohodka ne bo rezultat večje produktivnosti ali zmanjšanja stroškov in se bodo ob po-

Pogled na veliko novo termoelektrarno v Sočtanju

Primorskem vred, proizvedle 315 milijonov kWh, letos pa lahko računamo s proizvodnjo dveh milijard 132 milijonov kWh, kar pomeni skoraj sedemkrat več. Let-

POMISLEKI IN PRIPOMBE KOLEKTIVOV

Stimulativnost predlaganega načina delitve se bo v industriji praktično pokazala v tem, da bo šlo od povečanega dohodka v povprečju za plače približno štirikrat toliko kakor po sedanjem načinu delitve. Če ob sestavi predloga seveda avtorjem ni ostalo neopaženo, da lahko ta sistem stimulira kolektive tudi k neupravičenemu zviševanju cen. Zato bo treba nadalje utrditi stabilne odose na trgu, ki lahko tako neupravičeno zviševanje prepreči. Tam, kjer ima podjetje monopolni značaj, pa bo vsekakor treba najti način, da se taki pojavi prepreči.

Nadalje lahko v industriji nastopijo nagle spremembe v pogojih proizvodnje ali realizacije izdelkov in lahko pride brez posebnega prizadevanja kolektiva do povečanja dohodka, pa tudi obratno. V takih primerih naj bi imele lokalne skupnosti pravico omejevat povečanje plač, pri čemer bo treba s splošnimi predpisi določiti meje za tako omejevanje. V razpravi je tudi še vprašanje, ki se pojavlja zlasti v rudarstvu, namreč da se dohodek zmanjšuje navzlic prizadevanju kolektiva za dvig produktivnosti in zniževanje stroškov, to pa zaradi slabših naravnih pogojev, bodisi manjšega odstotka kovine v rudu ali večje količine jalovine. Tudi za take primere bo treba še najti primerno rešitev. Neenake koristi od predlaganega načina delitve bodo nastale tudi zaradi različnega deleža plač v dohodku. Ta se po analizi giblje od 16,3% v papirni industriji do 74,4% v industriji gradbenega materiala (nasproti povprečju 36,2% za vso industrijo). To vprašanje pa bo treba zaenkrat zanemariti, ker se da rešiti le s radikalno spremembo odnosov v celotni razdelitvi, tega pa ne moremo izvesti v kratkem času.

Napoved je omeniti slabost, da predlog veže obseg stimulacije s doseženimi uspehi v prejšnjem letu. Kolektiv, ki se je zadnja leta s uspehom trudil znižati proizvodne stroške in dvigniti produktivnost dela, ni bil za to primerno nagraden, niti v obliki plačnega sklada, niti v obliki sredstev za prosto razpolaganje podjetja. Zdaj pa nudi predlagani način delitve koristi predvsem tistim kolektivom, ki so zadnja leta slabo gospodarili, držali odvečno delovno silo in niso varčevali pri proizvodnih stroških, ker imajo velike možnosti izkoristiti te rezerve in lahko brez večjega truda dosežejo znatne prihranke, medtem ko imajo naši najboljši kolektivi le malo takih rezerv in lahko nadaljnje uspehe dosežejo le z velikimi naporli.

PORABA V GOSPODINSTVU RASTE

Od vseh kategorij porabe se je najbolj dvignila poraba v gospodinjstvu, od 153,4 milijonov kWh v 1955 na 197,7 milijonov kWh v lanskem letu, to je za 22,4 odstotka. Ta dvig je predvsem posledica vedno večje uporabe električnih aparatov v gospodinjstvu. Pričakovati je, da se bo poraba električne energije v gospodinjstvu še nadalje hitro dvigala. Po podatkih Združenja elektroindustrije znaša letošnji plan proizvodnje termičnih aparatov v Jugoslaviji okoli milijon megavov. Po dosedanjih izkušnjah o časovni uporabi termičnih aparatov pomeni to novo obremenitev okoli 130 megavov, kar ustreza dvema ali trem elektrarnam na Dravi. Če domači proizvodnji dodamo še uvoz električnih aparatov, ki se prav tako stalno dviga, nastajajo še večje potrebe po električni energiji. Velik del teh obremenitev odpade na Slovenijo. Skupno se je maloporaba, v katero sodijo poleg kategorije gospodinjstva še razsvetljava poslovnih in družbenih prostorov, motorji in aparati, poljedelski motorji, združništvo in javna razsvetljava, dvignila v Sloveniji lani na 257,1 milijonov kWh nasproti 217,2 milijonov kWh leta 1955, kar znaša 18,1 odstotkov.

Splošna veleporaba, kamor sodi glavni del industrije, se je dvignila od 368,4 na 383,6 milijonov kWh, to je za 4,1 odstotkov, posebna veleporaba pa prikazuje dvig pri elektrokemiji od 262,2 na 317,9 milijonov kWh ali za 21,3 odstotkov in pri elektrometalurgiji od 77,2 na 90,9 milijonov

ali za 17,8 odstotkov. Ta dvig je posledica razširjenega obratovanja elektrolize aluminija in električnih peči železarn. Skupno je veleporaba lani znašala 640,7 milijonov kWh nasproti 585,6 milijonov kWh leta 1955, to je za 55,1 milijonov kWh ali za 9,2 odstotka več.

KOLIKO SMO DOBAVILI HRVATSKI IN AVSTRIJI

Dobava Hrvaški se je zvišala lani na 322,9 milijonov kWh od 200,6 milijonov kWh leta 1955, kar pomeni zvišanje za čez 60 odstotkov. Ta dvig je na eni strani posledica večje porabe na Hrvaškem, na drugi strani pa pogostih kvarov termičnih elektrarn Konjščina, Zagreb in Raša. Izvoz v Avstrijo je znašal lani 69,1 milijonov kWh nasproti 44,2 milijonov kWh v prejšnjem letu. Izvažala se je energija večinoma ponoči in ob praznikih. Izgube v omrežju in ob transformatorjih so znašale 201,1 milijonov kWh nasproti 175,5 prejšnjega leta, lastna poraba elektrarn za pogon motorjev, za razsvetljavo itd. pa so znašale 45,9 milijonov kWh.

LANŠKE REDUKCIJE

Poraba električne energije v Sloveniji bi bila precej večja, če bi bila energija ob pravem času na razpolago. Zaradi pomanjkanja energije so morali reducirati dobave za nad 112 milijonov kWh, kar pomeni za proizvodnjo milijardne izgube. V prvem polletju je bilo reduciranih 64,2 milijonov kWh, od tega največ v februarju (25,7 milijonov kWh) in marcu (26,9 milijonov kWh), v drugem polletju pa 48 milijonov kWh, od tega največ v septembru (19,9) in oktobru (12,1). To-

OB USTANOVITVI ZAVODA ZA NAPREDEK OBRTI

Pri uvajanju modernih metod dela nas čaka pionirsko delo

Zavod za napredek obrti, ki je bil pred kratkim ustanovljen na pobudo Obrtne zbornice LRS, bo imel v našem gospodarstvu, to se pravi v obrtništvu, zelo važno vlogo. Zelo dolgo smo pogrešali forum, ki naj bi se ukvarjal s proučevanjem razvoja obrti. Zbornica se vsem tem vprašanjem ni mogla posvetiti le zaradi pomanjkanja svojega dela.

Prav zaradi tega, da bi obrt dejansko mogla koristiti proučevanje v smeri naprednejšega razvoja, je to ustanovitev še posebej pozdraviti. V ekonomsko zelo razvitih deželah imajo zelo organizirane znanstvene inštitute, ki se ukvarjajo s proučevanjem obrti in je to že visja stopnja od zavodov, ki jih tudi imajo.

KONSERVATIVNOST JE SE GLOBOKO UKORENINJENA

Dejstvo je, da naša obrtniška proizvodnja zelo zaostaja za vso proizvodnjo v ostalih panogah gospodarske dejavnosti pri nas. Zato tudi ni dajala telesa, kar zdaj državljan pričakuje od obrti. Zastarela obrt se kaže v vseh mogočih oblikah. V tem, da ni sposobna zadovoljiti potreb potrošnikov, v tem, da ima zastarele metode dela, v tem, da premalo osvaja v svoji proizvodnji nove artikle in tudi v tem, da se vzgoja kadra pravilno ne usmerja tudi v novo nastalo situacijo, ki zahteva dnevno nove in nove obrtne dejavnosti. Investicijska politika do obrti je bila dosti mačehovska, da bi lahko obrt razvila svojo dejavnost vsaj tam, kjer je najbolj kritična. Zato so obstajali objektivni razlogi zaostlosti naše dežele v industriji, pa tudi subjektivnih elementov ni manjkalo.

Konservativnost našega obrtnika je tako ukoreninjena, da ga je prav težko pripraviti do osvajanja bolj modernih, bolj ekonomskih obdelav in procesov dela. Prav to bo ena izmed ostalih nalog Zavoda. Z uvajanjem novih metod dela, s uvajanjem novih artiklov za široko potrošnjo bo Zavod lahko polno zaposlen. Tu ga pravzaprav čaka pionirsko delo. S propagando, ki jo bo moral izvesti med našim obrtništvom in seveda vzporedno s propagando za osvajanje domačega in inozemskega trga, je povezana trda borba, ki pa bo kronana z ekonomskim uspehom za obrtniško samostojnost, prav tako pa tudi za našo družbo.

ODPRETI POT SISTEMATSKEMU ŠIRJENJU OMREŽJA OBRTHNE DEJAVNOSTI

Izdelava perspektivnega načrta razvoja obrti, ki naj do potankosti obdelava vse potrebne okoli ustanovitve novih obrtnih delavnic glede na mestno in podzelo strukturo prebivalstva, glede na lokacijo, nadalje potrebni osnovni obrtni sredstva, potrebo sposobnega kadra in energije itd. itd., se bo šele odprla pot za sistematsko širjenje omrežja obrtniške dejavnosti. Tak plan bi moral vsebovati tudi predloge za vodenje pravilne obrtne politike od strani LO, kar naj vse zagotovi, da bo nova obrtna delavnica že ob svojem nastanku imela garancijo za svoj uspešen razvoj. To je delo Zavoda, ki pa bo terjalo dosti časa, če se naj napravi načrt, ki bo perspektivno za nekaj let predvideval vse potrebe za normalen sistematski razvoj po vseh vprašanjih, ki se tičejo obrti. Zdej je marsikateri ObLO ustanovil obrtno delavnico, ki že ob začetku ni imela ekonomske podlage za svoj razvoj. Pokazalo se je, da so morali občinski ljudski odbori po enem ali dveh letih tako delavnico ukiniti in pokriti večjih tudi večmilijonsko izgubo delavnice samo zato, ker je bila ustanovljena tako rekoč brez analize potreb prebivalstva, brez oznake stanja na tržišču itd.

TEČAJI - OBLIKA IZOBRAŽEVANJA

Tečajji so oblika izobraževanja strokovnih delavcev oziroma njihovo izpopolnjevanje že obstoječega znanja. Na tečajih se pridobiva znanje o novih postopkih pri delu, seznanja se ljudi z novimi surovinami, z novimi potrebami na tržišču, daje se jim znanje, ki je potrebno za osvajanje novih oblik proizvodnje in proizvodov za tržišče. Tečajji bodo ena izmed oblik dela Zavoda za izpolnjevanje znanja naših obrtnikov. So pa še druge oblike takega dela, med katere sodi prav gotovo v prvi vrsti tudi seznanjanje z novimi načini dela in uporabljanjem novih surovin in potreb na tržišču, z

izdajanjem publikacij, revij, brošur za razne stroke v obrti. Ta dejavnost Zavoda bo prav gotovo v začetku precej težka, ker bo treba kader, ki naj bi tako delo opravljal, šele ustvariti.

Vprašanje obrtniškega izvoza bo z delom Zavoda v toliko povezano, da bo moral prav Zavod skrbeti v inozemstvu za pravilno, pravočasno in učinkovito propagando za izvoz obrtniških izdelkov. Mislimo, da bi se izvoz naših obrtniških proizvodov s sistematskim delom mogel iz leta v leto bolj dvigati. Tudi družba je močno zainteresirana na izvozu obrtniških proizvodov, saj je v obrtniški proizvod višeno predvsem delo, material predstavlja manjši del vrednosti. Z obrtniški proizvod bomo predvsem izvažali višeno delo, kar je najbolj rentabilen izvoz. Naši obrtniški izdelki so pa med drugim v inozemstvu zelo zaželeni. Treba je tisti, da nekdo, v tem primeru bo Zavod, prevzame to dolžnost, da bo koordiniral delo obrtnikov, ko bo šlo za izvoz večjih količin obrtniških proizvodov in dajal seveda obrtnikom tudi sugestije, kateri artikli se na zunanjem tržišču najlaže in najbolje plasirajo.

nobene nove elektrarne, bomo lahko dosegli večjo proizvodnjo le z večjo obremenitvijo kalorčnih elektrarn, kar bo podražilo proizvodnjo, ter z zmanjšanjem dobav Hrvaški, ki bo dobivala deloma energijo po daljnovidu Jajce-Zagreb iz bosenskih elektrarn. Ta daljnovid, ki je z enim sistemom že v obratovanju, daje zdaj Hrvaški iz Bosne le male količine energije, ki bistveno ne vplivajo na odvzem iz Slovenije, pričakovati pa je, da se bo položaj zboljšal, ko bo začel delovati še transformator S. Klara pri Zagrebu.

Količine, ki jih je zadnje dni januarja Hrvaška dobivala iz Slovenije, so (v tisočih kilovatom): 25. jan. 1385, dne 26. jan. 1415, dne 27. jan. (nedelja) 1017, dne 28. jan. 1274, dne 29. jan. 1115, dne 30. jan. 1238 in dne 31. jan. 1182. Vsaka dobava Hrvaški iz Bosne ugodno vpliva na energetski položaj v Sloveniji, vendar ta položaj zdaj še ne dovoljuje razširitve obratovanja elektrolize aluminija Kidričevo ter tovarne dušika Ruše ali obratovanja elektropeči Store. Izredne redukcije se trenutno izvajajo le za elektrolizo aluminija, medtem ko je šteti ostali dve za redni.

V. S.

DELAJSKO-DRUŽBENO UPRAVLJANJE

IZ DEJAVNOSTI DELAVSKEGA SVETA TOVARNE »ELMA«

VSAKIH PET SEKUND NOVO STIKALO

Pred 4, 5 leti so izdelali mesečno komaj okrog 2000 vrtilnih stikal, sedaj pa dnevno okrog 5500 — Povečanje izvoza omogočilo uvoz nujno potrebnih novih strojev — Linearno povečanje plač za 4 oziroma 8 odstotkov, preostali 3 odstotki pa za odpravo sedanjih neskladnosti v tarifnih postavkah

Vsakah pet sekund izdelajo v tovarni elektromateriala »Elma« v Črnačah novo vrtilno stikalo. Dnevno jih sedaj proizvajajo 5500, medtem ko so jih še pred štirimi, petimi leti izdelali komaj dva tisoč mesečno.

Podoben uspeh so v tovarni »Elma« dosegli tudi v proizvodnji nekaterih drugih drobnih električnih izdelkov. Sredi lanskega leta so morali zaradi zmanjšanja povpraševanja po instalacijskih ceveh in drugem priboru, potrebnem pri novogradnjah, preusmeriti del proizvodnje. Ta preusmeritev ni bila lahka, saj je proizvodnja stikal in drugega drobnega instalacijskega materiala bolj kompleksna in predvsem bolj zamudna kot proizvodnja instalacijskih cevi. Za izdelavo stikal je n. pr. potrebnih kar okrog 120 vsakovrstnih posegov. Upravni odbor in delavski svet, ki sta dala inicijativo za preusmeritev proizvodnje, po nsta odnehal. Tako sedaj »Elma« ne prispeva samo h kritju potreb po stikalih in raznem drugem instalacijskem materialu doma — v vsej državi ima »Elma« tri približno enako močne vrtnice — ampak je lahko tudi znatno povečala izvoz. Lani decembra je n. pr. poslala v Sovjetsko zvezo 55.000 stikal. V Egipt je šlo konec lanskega leta 70.000 elekčnih stikal in 20.000 vrtilnih puš, letos bodo izvozili v to državo še 250.000 stikal in 150.000 puš. Izvozili bodo tudi mnogo vrtilnih stikal, za katera je doslej sklenjena enih kupčij že za 500.000 kosov v vrednosti 35.000 dolarjev, izvažali bodo seveda tudi druge izdelke, med drugim likalnike, ki so jih lani kljub hudi konkurenci drugih držav izvozili v Indijo okrog 50.000.

ZA 30% BODO LAHKO POVEČALI PROIZVODNJO

Delavski svet in upravni odbor se za živahniji izvoz nista odločila le zato, da bi zagotovila prodajo celotne proizvodnje tovarne, ampak da bi hkrati prišla tudi do sredstev za uvoz nekaterih strojev. Največ pregleda imajo zaradi premajhne zmogljivosti bakelitnega oddelka. O tem problemu sta upravni odbor in delavski svet razpravljala že nič kolkokrat, vsakokrat pa sta se ustavila pri dejstvu, da za nakup stikalnice in nekaterih drugih

nujno potrebnih naprav ni sredstev, saj ima tovarna kljub okroglo milijardo vredni letni proizvodnji v svojem skladu za samostojno razpolaganje komaj okrog 7 milijonov, pa še od tega gredo trije milijoni za plačilo anuitet za kredit za gradnjo stanovanj in okrog 3,5 milijona za razne druge izdatke, ki pa po večini niso nastali na podlagi samostojne odločitve organov delavskega upravljanja. Tako so pustili vendar na sklad, ki ima tako neposredno izbrani naziv, in se obrnili na Jugobanko. Zavezali so se, da bodo v letošnjem letu povečali izvoz za najmanj 55.000 dolarjev, pa so dobili kredit, ki so ga potrebovali za uvoz 6 stikalnice.

OZKO GRLO V ODDELKU ZA PRIPRAVO PROIZVODNJE SO ODPRAVILI Z ZBOJŠANJEM ORGANIZACIJE DELA

Delavski svet in upravni odbor pa sta pred nalogo, kako v skladu s predvidenim razvojem podjetja vendarle čimprej vsaj delno izboljšati delovne pogoje v oddelku za galvaniko in v brusilnici. Treje pomembnejše ozko grlo so odpravili že lani. Na iniciativno upravnega odbora in delavskega sveta so namreč izboljšali organizacijo dela v oddelku za pripravo proizvodnje. Nekateri starejši strokovnjaki so tedaj upokojili in na njihova mesta postavili mlajše moči, ki so jim hkrati dali večje pristojnosti. Prav ta decentralizacija je omogočila, da so sredi lanskega leta uspešno preusmerili proizvodnjo, saj so jo kljub znatnim spremembam ne samo ohranili na isti ravni, ampak celo močno povečali.

NA DELOVNIH MESTIH S TEŽJIMI DELOVNIMI POGOJI SE POSEBNI DODATKI

V zadnjem času je podoben kot drugod tudi v »Elmi« v poslovanju organov delavskega upravljanja v ospredju vprašanje, kako uporabiti listih 5 oziroma 10% dodatka na plače. Na seji delavskega sveta so si neredki člani močno prizadevali dokazati, da bi bilo najbolj umestno linearno povečanje dosedanjih postavk tarifnega pravilnika.

vendar niso prodrli. Prišlo je do kompromisa. Nekvalificiranim in polkvalificiranim delavcem nameravajo po sedanjem osnovni nove tebele tarifnih postavk zvišati plače za 4%, kvalificiranim in visokokvalificiranim delavcem za 8%, s preostalimi tremi odstotki pa naj bi popravili tarifne postavke delavcem, ki so sedaj najbolj prizadeti zaradi težkih delovnih pogojev na njihovih delovnih mestih. Tako nameravajo popraviti tarifne postavke delavcem v bakelitnem oddelku. Tam morajo delati v treh izmenah — večina je žensk — vendar nimajo dodatka za nočno delo. Razen tega v tem oddelku zelo trpijo zaradi vročine. Poleti se le-ta povzpne celo na 40° Celzija, ker delajo z orodjem, segretim na povprečno 300°, prostorov pa ni mogoče dovolj hladiti. Pri vsem tem zahteva delo pri stikalnicah v tem oddelku tudi precejšnje fizične napore. Nadalje privedevajo zvišanje tarifnih postavk za delavce v oddelku avtomatov, in sicer zaradi velike ropota in ker se tam delavci oziroma delavke ne morejo zavarovati pred oljem, ki jim zamaže vse obleke in perilo. Dodatek naj bi dobili še delavci v brusilnici, kjer je fizično težko delo in kjer delavce nadlegujeta praž in smrad. Razen tega naj bi ob tej priložnosti vsaj nekoliko zboljšali prejemke tehnikov, da bi v bodoče preprečili oziroma omejili sedanjo visoko fluktuacijo tega srednjega tehničnega kadra.

Potrebo po popravil sedanjih tarifnih postavk za posamezna delovna mesta so precejšnje, vsekakor pa prevelike, da bi lahko v celoti izpolnili vsa pričakovanja. Po drugi strani pa delavski svet meni, da za sedaj ni moč določiti v ta namen več kot predvidene 3%, ker je večina delovnega kolektiva v težavnih razmerah. Evidenca o njihovi zadolžitvi lanskega oktobra je n. pr. pokazala, da kar 23% delavcev odplačuje mesečno povprečno 3000 din dolgo, od tega 47% delavcev s plačo do 7000 dinarjev. K temu odplačevanju brez dvoma prispevajo tudi drugi zaposleni družinski člani delavcev, vendar pa se morajo le-ti v največ primerih kakorkoli zaposliti še kje drugod, kar pa seveda nikakor ni v prid povečevanju produktivnosti v »Elmi«.

Za Lendavo se razprostira prekmurska ravan

KONCERT »SLAVA KLAVORA« V PTUJU

Nedavno je ptujsko občinstvo imelo priložnost poslušati priznani moški zbor DPD Svobode »Slava Klavora« iz Maribora. Pred polno dvorano Narodnega doma je 80-članski zbor pod vodstvom prof. Jožeta Gregorca izvajal program, s katerim se je uveljavil že v Mariboru. Vse pesmi, od narodnih, umetnih in borbenih, pa tja do najtežjih skladb kot Rada Simonitića »Križ«, Pahorjevo »Očenaš hlapca Jerneja« in Arničeva kantata »Pesem dela« so bile pri občinstvu nad vse lepo sprejete. Mnogi solisti, ubrani glasovi in visoka kvaliteta podajanja so zadovoljili vsako uho in je bil ta koncert ena najboljših prireditev zadnjega časa v Ptuj.

Lastni viri električne energije

Ob redukcijah so za delovni kolektiv neprecenljive vrednosti

Delovni kolektiv Mariborske tekstilne tovarne je investiral 60 milijonov din za nabavo in montažo parne turbine, ki jo uporablja za pogon električnega generatorja v najbolj kritičnih dneh, ko je stanje vode Drave najnižje. Imajo še eno turbino, ki pa je ne morejo uporabljati, ker manjka parni kotel. Doselej niso imeli dovolj lastnih sredstev, da bi kupili in montirali še en parni kotel, čeprav so se prepirali, da bi bile takšne investicije izredno koristne.

Ob letošnji redukciji električne energije je Mariborska tekstilna tovarna obratovala v omejenem obsegu naprej, čeprav je bila med prvimi podjetji, ki jih je zadel ta ukrep. Uvedli so nov, začasni delovni čas, ki je bil sestavljen tako, da so ob vsakem času uporabili vso zmogljivost lastne elektrarne. Uspeh je bil nadvse zadovoljiv, čeprav običajno knjigovodstvo tega ne odraža dovolj jasno. Pravijo, da so v šestih dneh obratovanja ustvarili toliko dohodkov, kolikor so porabili za turbino — le žal, da se niso stekli tja, od koder so jih vzeli, temveč v razne sklade, zato jih ne morejo ponovno investirati. Mnogo več so še proizvedli za razne obveznosti skupnosti, ki zajemajo dve tretjini vsega bruto produkta. O veliki vrednosti takih investicij torej ne more biti dvoma, le žal da so sredstva tako omejena in da nekateri delovni kolektivi ne kažejo dovolj zanimanja, da bi tudi sami krepili priprave.

Precej zanimanja za samopreiskrbo z električno energijo je pokazal tudi delovni kolektiv Tovarne avtomobilov Maribor. Podoba pa je, da le predlog odlašajo. Ker je premalo sredstev za investicije, je razumljivo, da bi težko nabavili kompletan električni generator; ima pa drugo možnost, ki jo je mnogo lažje uresničiti. V podjetju imajo asinhronski motor, ki bi ga lahko s posebnim Diesel motorjem gnali kot generator. Ta bi dajal vsem trem izmenam dnevno okrog 15.000 kilovatnih ur električne energije. Čeprav je to komaj ena tretjina normalne porabe elektrike v podjetju, bi si s sorazmerno majhnimi investicijami lahko mnogo pomagali ob redukcijah električne energije. P.

AKTIVNOST KRAJEVNIH ODBOROV V POMURJU

opravičuje več pristojnosti — Krajevni odbori so dali pobudo za popraviljanje cest in so mnogo dela opravili vaščani prostovoljno — Prav tako so poskrbeli za gradnjo gasilskih domov, gradili in popravljali so mostove z denarjem, ki ga je prispeval občinski ljudski odbor, vendar je bila vrednost opravljenih del poldrugokrat večja

Lani se je nekaterim KO v Pomurju posrečilo z razmeroma pičlimi denarnimi sredstvi izpeljati mnoge krajevne delovne akcije, ki bi sicer — brez lokalnih virov in delovnih moči — veljale mnogo več sredstev, ki jih vsaj nekatera občine ne bi mogle zagotoviti zaradi dokaj pičlo odmerjenih možnosti.

V ljutomerski občini so krajevni odbori dali pobudo, da so po desetih letih spet enkrat temeljito popravili ceste. Nanje so navozili okrog 8000 kub. metrov gramoza; iz cestnega sklada so plačali samo gramož, vse drugo pa so opravili s prostovoljnimi delom.

Soboška občina je dala krajevnim odborom na razpolago 2 milijona 183 tisoč dinarjev za 2 gramož in popravilo komunalnih naprav. Večina KO je sredstva pravčasno izkoristila, v Vaneči in še ponekod pa se to ni zgodilo, zato so volavci na svojih zborih grajali malomarnost krajevnih odborov.

Nekaterim krajevnim odborom v soboški občini (Brezovci, Salamenci, Puconci, Mačkoveci, Zenkovi) se je celo posrečilo, da so uveljavili svoje pobude za gradnjo gasilskih domov s primernimi dvoranami. V teh krajih namreč niso imeli prostorov za sestajanje in izobraževalno delovanje. Domove so si postavili izključno s krajevnimi sredstvi.

V beltinski občini ima vsaka v svoj krajevni odbor, kar se je izkazalo kot uместno. Krajevni odbori so bili lani operativni uresničevalci odlokov o krajevnem somoprispevku; na občinske ceste in krajevne poti je bilo navoženih okrog 1700 kub. metrov gramoza. Mostove so gradili v Odrancih, Beltincih, Melincih in Izakovcih. Ljudski odbor je v ta namen prispeval nekaj nad dva milijona din, vrednost opravljenih del pa je poldrugokrat večja. Krajevni odbori so bili pobudniki za pogozdovanje goličav ob Muri, sajenje lepoteh dreves, urejevanje zunanega lica krajevnih odborov.

jev, izkoriščanje paše na krajevnih poteh in pašnikih, urejanje pokopališč itd.

S svojo aktivnostjo so si krajevni odbori že pridobili zaupanje med volivci, katerim je ta »ljudska oblast« še najbolj blizu. V vseh pomurskih občinah so krajevni odbori tudi samoiniciativno sklicevali zbere volivcev in na njih usmerjali razprave o specifičnih problemih svojih krajev. Tudi veliko število sej kaže na aktivnost nekaterih KO. V beltinski občini so bili najboljši Odranci, Gor. Bistrica, Crensovci in Beltinci z 10 do 16 sejami. V ljutomerski občini pa Radoslavci s 16 in Veržje, Stara cesta in Cezanjci z 10 sejami.

Dosedanji uspehi se silijo nekateri KO na področja, ki so za enkrat še v pristojnosti občin in krajevnih pisarn. V soboški občini se zavzemajo, da bi sami izdajali živinske potne liste. Zahtevajo tudi sredstva za popravilo pokopališč, mrtvašnic, vaških plotov in drugih naprav. Letos jim bo ustreženo. Težnja pa samostojnejšem uresničevanju krajevnih nalog se očituje tudi v tem, da se hočejo nekateri kraji odvojiti od dosedanjih krajevnih odborov in se glede tega popolnoma osamosvojiti (Markišavci - Nemčevci, Salamenci - Vaneča).

Lendavska KZ se gospodarsko krepi

Vsi odseki so dobro delali in so rentabilni — Sekcija žena zadrudnic je storila precej za vzgojo — Dela tudi aktiv mladih zadrudnikov

Kmetijska zadruga v Lendavi je ena največjih zadrug v Pomurju in vse kaže, da bo imela o čem poročati na letnem občnem zboru. Pri trgovanju je sicer močno zastopana, toda čisti dohodki od trgovine so ji gmotna osnova v prizadevanju za napredek kmetijstva.

Strojni odsek je imel lani v prvem polletju še okrog pol milijona izgube, kar je dalo zadrudnim voditeljem resno misliti; izračunali so, da je potrebnih za rentabilnost traktorja leto 2000 učinkovitih delovnih ur. Potem so začeli bolj racionalno izkoristiti traktorje (3), mlatilnice (2) in druge kmetijske stroje (trier in druge čistilne stroje, motorna škropilnica, pet ročnih škropilnic itd.). Stroje uporabljajo prvenstveno za kmetijska dela, ko pa steno za dela opravljena, posredujejo strokam tudi druge pridobitne usluge. Racionalno izkoriščanje strojev jih je privelo do tega, da bo izkazal rentabilnost tudi ta zadrudni odsek.

mu jih je zaupal najvišji organ zadrug.

V lendavski zadrugi pa se še ne morejo pohvaliti z zadostnim številom članov. Vzrok je bolj objektivnega značaja; v sedanjem okolju je pretekla leta delovalo več kmetijskih zadrug (domala vsaka vas je imela svojo), ki so zaradi izgub in primanjkljajev morale v likvidacijo. Člani bivših zadrug so morali položiti jamstva, kar jih je precej prizadelo, tako da se sedaj bolj težko odločijo za članstvo v lendavski kmetijski zadrugi, v kateri znaša delež 2000 din. Čeprav je članski delež visok v primerjavi z drugimi zadrugami v pokrajini, pa so člani stoodstotno poravnali svoje obveznosti do zadrug.

Zadruga bi morala tudi bolj strokovno usmerjati svoje člane, vendar pa tej nalogi ni kos, ker ne more dobiti potrebnih kmetijskih strokovnjakov, čeprav jim je zagotovila zadovoljive mesečne prejemke. Dosedanji razpisi delovnih mest niso prinesli nobenega rezultata.

Zavzemajo pa se tudi za graditev večjega skladišča z garažo za traktorje in kmetijske stroje, ki jim je več kot nujno potrebno.

Lani spomladi so poškopili vse sadno drevje v štirih vaseh, kajti sprevredeli so, da je neučinkovita borba posameznikov proti sadnim škodljivcem. Članom so škropili drevje zastoj, ostali kmetovalci pa so morali plačati samo stvarne stroške. Tako prakso bodo nadaljevali tudi letos. Pa obnavljali so. V lanskim zimo so imeli kar 36 strokovno-poučnih predavanj, ki so bila pretežno posvečena sadjarstvu. Čebelarški odsek združuje 30 zadrudnikov z 267 čebeljimi družinami. Odsek skrbi za nabavljanje skupnih sredstev in naprav za čebelarjenje in za odkup medu pod okriljem zadrug. Vinogradniški odsek je lani propagal med vinogradniki zbirne trsne nasade. Vodja odseka tov. Horvat že ima vzoren nasad, ki ga je ogledalo več vinogradnikov iz okolice. Člani živinorejskega odseka so se zavzemali predvsem za boljši plemenski naraščaj.

V vseh dvanajstih občinah goriškega okraja so se začeli letošnjo zimo dnevni nadaljevalni zdravstveno-higienski tečajji za kneska dekleta, rojena v letih 1936 in 1939. Učni program prvga dela tečajja, ki bo trajal 70 ur, obsega naslednje predmete: nauk o človeku, o nalezljivih boleznih, higieni, prvi pomoči ter o zdravi prehrani. Prilagodno zimo bodo tečajje nadaljevali in zaključili.

Na njihovo pobudo so lani v Lendavi odprli postajo za umetno osmenjevanje krav. Tu di sekcija žena-zadrudnic ima za seboj več vzgojnih predavanj in posvetovanj. Šivilski tečaj je obiskovalo kar sto deklet in žen iz Lendave in okolice. Letos si nameravajo zadrudnice urediti tudi vzoren vrt, v katerem bodo gojile jagode, ribezelj in druge iskane sadeže. Deloviti je začel tudi aktiv mladih zadrudnikov.

Spričo razsežnega okoliša ima zadrudni svet (šteje 57 članov — en član na deset zadrudnikov) svoje opravičilo; zadrudni svet ne zamenjuje občnega zbora, pač na opravlja samo tiste naloge, ki

SKUD »Tine Rožanc« na Dolenjskem

V soboto popoldne so odpotovali iz Ljubljane mešani pevski zbor, folklorna skupina in harmonikaški oktet — vsi člani SKUD »Tine Rožanc« v Novo mesto. Tu so zvečer nastopili pred polno dvorano. V nedeljo popoldne so nastopili v Briljani, a popoldne na Strazi pri Novem mestu. Ljudje so jih povsod prav lepo sprejeli in nagradili izvajanje z živahnim poskanjem. V nedeljo zvečer so se veselili vračali domov. V Višnji gori se jim je priključila še dramska družina, ki je tudi ta dan gostovala izven Ljubljane.

Tako vrši SKUD »Tine Rožanc« s svojimi kulturnimi nastopi v večjih in manjših krajih izven Ljubljane važno kulturno poslanstvo. Pevski zbor je vodil dr. Perger, harmonikaše prof. Steple in folklorno skupino tov. Steple.

Rudarji v Podpeci so delavni

Visoko v Podpeci, na skrajnem severozahodnem obojnem delu naše domovine, klopčijo podpečki rudarji dan za dnem svoje rodelo. Kljub težkemu in napornemu delu, dolgi poti in utrujenosti pa najdejo še zmeraj dovolj časa, da se tudi sami izobražujejo. Tako so si ustanovili svoje prosvetno društvo, pripravili lepo knjižnico, uredili dvorano, v kateri imajo kino, najbolj delavna pa je njihova dramska skupina. V zadnjih letih so zalagali več uspešnih dramskih del, med njimi Matica, Desetega brata, Zelena vrvice, Metelj, V Ljubljano jo dajmo, te dni pa pripravljajo Minka Krajca dramo »Kot do zločina«. Večino igralskega zborja, izražali so v pretežni meri rudarji, med njimi pa so tudi drugi delavci. Tokrat so se na odru postavili Karel Poljanec, Herman Štern, Marica Grubelnik, Ivanka Delalut, Vester Libnik, Vili Pasod, Jožeta Srotič ter Ljudmila in Anton Zaberdnik. Uspeh je toliko večji, ker vadijo sami, čisto celo po filmu od 9 do 12 ure zvečer in še dalje. Tu zgoraj pa je aktivna tudi mladina. Stremijo pa dalje in se udeležujejo tečajja, da bi se kar najbolj sposobili in uspevali. J. K.

RAZPRAVA DELAVSKEGA SVETA ORMOŠKE OPEKARNE O TARIFNEM PRAVILNIKU

Pozabili so na kvalificirane delavce

Pred dnevi je delavski svet opekarne v Ormožu ponovno obravnaval besedni del tarifnega pravilnika in tabelo tarifnih postavk za letošnje leto. Do te obravnave je prišlo, ker so nekateri člani delavskega sveta kljub prvotni potrditvi predloga tarifnih postavk, sestavili novo tabelo in jo poslali okrajni komisiji za plače kot proti predlog s pojasnilom, da so ga sestavili na željo delavcev. Način, kako je prišlo do sestave tega predloga in težnje, ki so prišle pri njem na plan, so prav zanimive. Novo tabelo tarifnih postavk so sestavili štirje člani delavskega sveta, čeprav šteje svet petnajst članov. Pri tem se sklicujejo na privo-

litev sindikalne organizacije v podjetju, čeprav na redni seji o tem ni sklepala, temveč so se o novem predlogu pogovarjali izven sestanka. Tako je ta predlog nastal brez zakonite osnove, ker ga delavski svet niti sindikalna organizacija ni obravnavala na rednem sestanku.

V prvotnem predlogu tarifnega pravilnika so res bile nekatere pomote (dvoje delovnih mest je bilo izpuščenih) in pravilnik ni bil javno nabit na oglasni deski. Glede tega so pripombe delavcev upravičene, ni pa to razlog za sestavo nove tabele, ki od prvotne ni ne boljša, ne pravičnejša. Podpisniki te tabele zahtevajo spremembe z utemeljitvijo, da se delavci pritožujejo nad zvišanjem plač uslužbencem in kvalificiranim delavcem, ter zahtevajo enotno zvišanje plač za vse skupaj. Znesek iz skupine visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev so okrnili na račun nekvalificiranih. Tarifne postavke v tem predlogu niti malo ne vplivajo vzpodbudno na delovna mesta kurjača, strojnika in tesarjev, ki opravljajo v opekarstvu proizvodnji svoje delo pod izredno težavnimi pogoji. Tudi za vodilni kader podjetja predložene spremembe v tabeli tarifnih postavk niso vzpodbudne, kar kaže na podcenjevanje odgovornosti in dela uslužbencev v podjetju. Videti je, da so temu predlogu botrovali nekateri nekvalificirani delavci, ki se niso potrudili pridobiti kvalifikacijo, na katero gledajo marmarno in podcenjujoče.

važna naloga, da delovnemu kolektivu razložijo, zakaj je bil naknadni predlog za spremembo tarifnih postavk nepravilen. Če bi sindikalna organizacija to storila že prej, ne bi prišlo do podobnega primera, ki je pri sprejemanju novih tarifnih pravilnikov v ptujskem okraju najbolj drastičen. Povsod drugje so delavski sveti in sindikalne organizacije obravnavali in sprejemali tarifne pravilnike z zrelejših vidikov, kar se bo nedvomno odrazilo na proizvodnji. -mr

Še nove avtobusne proge v Tržič in nova avtobusna čakalnica

Razen številnih avtobusnih sev, ki jih ima Tržič v Ljubljano, bo SAP na željo občinskega ljudskega odbora in Turističnega društva Tržič uvedel ob nedeljah in praznikih nove proge z zgodnjim odhodom iz Tržiča, da bodo potniki ujeti zvezoti Dolenjski, Primorski in Stajerski, česar doselej niso imeli. Tržič je že dosejel imel dnevno 13 avtobusnih zvez v Ljubljano. Često so avtobusi še sedaj prenatrpani, četudi SAP na vse načine pomaga Tržičanom z modernimi in velikimi vozovi. SAP bo v kratkem začel urejati avtobusno čakalnico pri Vilvanu v Tržiču. Prostor, je izpraznila na pobudo občinskega LO Tržič poslovalnica pekarije. Tržičani so SAV za njegovo uvidenost hvaležni. J. V.

GRADBENA PODJETNOST

Kot povsod je tudi pri nas huda stanovanjska stiska. Letos nameravajo pričeti graditi večstanovanjski blok. Razen tega bodo dvignili zgradbo sedanjega krajevnega urada, kjer bo imelo prostora šest družin. Tako bo vsaj deloma omiljena stanovanjska kriza našega kraja. Predvidena je gradnja telovadnice pri novi toli.

Novo zgrajeno vodovod brezhibno deluje. Sedaj pa gradijo vodovod v Črešnjavcih. Pri tem pomagajo domačini.

S pomočjo OLO Ruše je izvedena po nekaterih hribovskih krajih elektrifikacija. Luč je zasvetila tudi na mostu čez Dravo. V kratkem nameravajo montirati fluorescentno razsvetljavo po vasi. -ko

Šmartno ob Paki

Da se naši kmetje-zadrudniki zavestno, kako potrebna so naši izpraznjeni zemlji umetna gnojila, vidimo iz tega, da so že močno osvojlji modernen način obdelovanja zemlje in gojenja kmetijskih kultur. Lani so porabili nad 223.000 kilogramov umetnih gnojil, nad 6000 kg raznih začitnih sredstev ter 32.000 kg umetnih krmil. Lani je tudi hmeljarstvo močno napredovalo. Pridelke je znašal 66.930 kg ali okoli 1200 kg na ha, kar ustreza povprečnemu pridelku v Spodnji Savinjski dolini. Tudi kvaliteta pridelka je bila dobra, saj so imeli 92% prvo in drugovrstnega hmelja. Letos bodo zgradili še dve moderni sušilnici za hmelj.

Kmetijska zadruga Šmartno ob Paki je priredila za pravilno uporabo strojev in škropilnic ter uspešno škropiljenje in smotrno uporabo začitnih sredstev enodnevni tečaj, ki se ga je udeležilo kar lepo število zadrudnikov. Zadanjo soboto in nedeljo pa so bili strokovni sestanki po vseh vaseh našega območja. Tu so prvotno razpravljali o dvigu kmetijske proizvodnje in to po navodilih in pod vodstvom strokovnjakov Kmetijske proizvajalnice poslovne zveze iz Celja. Za te sestanke je bilo med zadrudniki precejšnje zanimanje.

Italijanska vohuna in tihotapci z mamili pred sodiščem v Novi Gorici

Novo Gorica, 5. febr. — Pred senatom Okrožnega sodišča se je dopoldne začela razprava proti skupini sedmih ljudi, ki so obdolženi, da so se ukvarjali s tihotapstvom in razpečevanjem mamili. Tihotapci so mrežo že uposabili italijanski državljani Franco Vidic iz Gorice. Le-ta se mora skupaj s svojim polbratom Ivanom Vidicem, mehanikom v anovski Cementarni, zagovarjati tudi zaradi špijskega delovanja za italijansko obveščevalno službo. Franco Vidic je po nalogu organov italijanske obveščevalne službe v Gorici predljudskim dvakrat ilegalno prišel v Jugoslavijo, da bi pri nas organiziral vohunsko mrežo za zbiranje raznih gospodarskih, vojaških, uradnih in drugih podatkov. Za svoje namene pa je uspel lani pridobiti le italijanskega državljanca Renata Vianija iz Gorice ter svojega polbrata

Ivana. Slednji se je v Gorici štirikrat sestel z organi italijanske obveščevalne službe ter jim posredoval podatke o jugoslovanski vojni mornarici, oših priključitvah, organih oblasti itd. Naba obdolženca sta zagrejena zaradi današnjega v preiskavi in ponovno danes javni obravnavi v celoti priznala.

Sodišče je vse obtožence spoznalo za krive in jih obdoli: Franca Vidica na 5 let in 8 mesecev strogega zaporja, Ivana Vidica na 2 leti strogega zaporja; ostale obtožence Stefana Mavriča iz Avč pri Kanalu, Milana Kavčiča iz Ljubljane, Jožeta Kemena iz Rač pri Mariboru, Djordja Dimova iz Bovegova v Makedoniji in Dominika Presena iz Avč pri Kanalu na različne zaporne kazni od enega leta strogega zaporja od treh mesecev zaporja pogojno za eno leto. M. D.

Od atletike do dviganja uteži

Zvezni inštitut za telesno kulturo v Beogradu je naredil rang...

Lestvica kaže takole: 1. atletika, 2. plavanje, 3. nogomet...

Zanimivo za to lestvico je, da je pri nas najbolj popularna panoga — nogomet...

ŽSD Nova Gorica ni več na dražbi

S pomočjo OLO Gorica in Železniškega transportnega podjetja Ljubljana je društvo splavalo iz najhujše zadrege

S tem naslovom smo prejeli prispevek uprave železniškega športnega društva Nova Gorica...

zmožnost stroškov za dolga potovanja v zmoški nogometni ligi, ker je kupoval igralce itd.

lavski svet podjetja na svojem zadnjem zasedanju odobril 150.000 dinarjev za pomoč Nova Gorici...

Ta pomoč iz Sklada za prosto razpolaganje nas hoče noč spomniti na mnogo neurejenih stvari v zvezi z gmošnim podpranjem naše telesne vzgoje...

Uvajanje neamaterstva oziroma profesionalizma pri nas terja urejene odnose v finančni politiki...

POKALNI TURNIR SLOVENIJA-SPORT Natalin Tomšič — novi mojstrski kandidat

Ljubljana, 5. febr. — Minule dni so na pokalnem šahovskem turnirju Slovenija-Sport odigrali pet prekinjenih ali odloženih partij z naslednjimi izidi: Vavpetič: Šiška remi, Trampuž: Kočevar remi, J. Tomšič: Šiška remi, Kočevar: Kržišnik remi, Puc: Šiška 1:0.

Danes popoldne je bilo na sporedu zadnje kolo. Zanimanje je bilo precejno, največ gledalcev pa se je zbralo ob partijih, ki odloča za prvo mesto.

Stanje na lestvici: Štupica 9 (1), Puc 8,5 (1), Vidmar 8,5, J. Tomšič, N. Tomšič, Bajec 7, Kočevar 6,5 (1), Draksler 6 (1) itd.

Vsem organizacijam »PARTIZAN«

»Partizani« Slovenije, zveza za telesno vzgojo, javlja vsem okrajnim zvezam in društvom, da sta obe prvenstvi, in sicer v sankanju ter smučanju zaradi neugodnih snežnih razmer preloženi na kasnejši termin.

VERPLE

Naši skakalci za »Pokal Kongsberg«

V avstrijskem zimskošportnem središču Zell am See bo 16. in 17. februarja mednarodno tekmovalje v smučarskih skokih za pokal in nagrado Kongsberg.

Na tem tekmovalju bo sodelovala tudi naša državna reprezentanca, ki jo bodo sestavljali štiri člani in štiri mladinci.

Gorjanci zmagal v Zahomcu

V Zahomcu na Koroskem so bile v nedeljo mednarodne tekme v smučarskih skokih na 35-metrski skakalnici.

ZADOVOLJNIH OBRAZOV

V močni konkurenci izvrstnih evropskih tekačev, kjer so manjkale le Rusinje, je prvo mesto na 10 km osvojila Švedinja Sonja Edström (desno).

OLIMPIJSKI ZMAGOVALEC V FORMI

Finec Veikko Hakulinen je v Garmisch Partenkirchenu zmagal v teku na 15 km, pa tudi v štafeti je dosegel najboljši čas dneva.

Strelci v zimski sezoni Nedelavne družine bodo razpustili in jim odvzeli orožje

Nekolikokrat smo se spreprehodili po okrajih in analizirali dejavnost in težave, s katerimi se srečujejo okrajni strelski odbori in strelci.

Vodstvo je prevzel Toluš

Moskva, 5. febr. (TASS). — V nadaljevanju sovjetskega šahovskega prvenstva so bile na sporedu prekinjene partije iz prejšnjih kol.

Vabila za Planico so poslana

Z naglico se bližajo dnevi mednarodnih tekem na velikih smučarskih skakalnicah v Planici. Preostan nam je še mesec dni in čez most velike skakalnice se bo pognal prvi tekmovalc.

Pred dnevi so organizatorji poslali vabila tekmovalcem, in sicer v Avstrijo, Švico, Francijo, Švedsko, Finsko, Norveško, SZ, Vzhodno in Zahodno Nemčijo, Poljsko in ČSR.

Kot kaže bo letošnje tekmovalje prekosilo vsa dosedanja, tako po kvaliteti kot tudi glede udeležbe. Zanj se predvsem zanimajo skakalci iz vzhodnoevropskih držav, in sicer iz ČSR, Vzhodne Nemčije in Poljske.

K. D.

Brzojavke

- STOCKHOLM, 5. febr. (AP). — Na svetovnem namiznotenškem prvenstvu, ki bo od 7. do 15. marca v Stockholmu, bo sodelovalo 365 igralcev in igralcev iz 38 držav.
BOGNOR REGIS, 5. febr. (Reuter). — Na letošnjem šahovskem turnirju v Bognor Regisu, ki bo od 24. aprila do 4. maja, bodo igrala tudi dva jugoslovanska šahista.
BLUMFONTAINE, 5. febr. (Južna Afrika, Tanjug). — Na turnirju po Južni Afriki sta nizozemski plavalci Aty Vororij in Mary Cook dosegli dobra rezultata.
BEOGRAD, 5. febr. — Šahovska zveza Jugoslavije je sprejela ponudbo za gostovanje kombiniranega madžarskega moštva v naši državi.
HELSINKI, 5. febr. (Reuter). — Na svetovnem prvenstvu v hitrostnem drsanju na ledu v Inarju (Finska), 9. in 10. februarja, bodo sodelovali tekmovalke iz Kanade, ČSR, Kitajske, Vzhodne Nemčije, Finske, Poljske, SZ in Švedske.
PRAGA, 5. febr. (CTK). — Znani praški šahovski klub Dinamo namerava organizirati turneje po Evropi.
SARAJEVO, 5. febr. — Od petka do nedelje bo na Jahorini državno prvenstvo v alpskih disciplinah.
ZAGREB, 5. febr. — V okviru priprav za državno nogometno prvenstvo bosta Dinamo in Hajduk v nedeljo odigrali prijateljsko tekmo v Zagrebu.
SARAJEVO, 5. febr. — Letošnje študentovsko državno nogometno prvenstvo bo maja meseca v Sarajevu.
SARAJEVO, 5. febr. — Letošnje študentovsko državno nogometno prvenstvo bo maja meseca v Sarajevu.
SARAJEVO, 5. febr. — Letošnje študentovsko državno nogometno prvenstvo bo maja meseca v Sarajevu.

PATRICK QUINTIN IŠČEM SAMEGA SEBE

Nehajte zatiskati oči pred dejstvi, — sem jezen zavpil. — Morda je Maughutova karta lažna, toda nasproti Friendom je to obtožba, da so morilci. In ta hip pripadam tej družini.

Gospa Friend ga je res vprašala, a v odgovor je dobila prav tak bedast nasmeh kakor prej jaz. Toda ni se dala ugnati in tedaj je Indonezijec bruhnil iz sebe vrsto sila naglih goitnikov in šumnikov, ki so se mi zdeli brez vsakega pomena.

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

Starinske umetnine za pijačo

V Ljubljani je nekaj zasebnih zbirateljev umetnin, med njimi tudi farmacevt Anton Ustar. Zaradi utesnjenosti stanovanja je bila njegova zbirka leta 1949 prepeljana v hrambo v prostore Moderne galerije. Ustar je bil prepričan, da so umetnine, katerim je posvetil znaten del svojega življenja, najbolj varno spravljene. Pa se je moral na žalost prepričati, da temu ni tako. Ko je bil v službi v Centralni lekarni, mu je tam pustil nek neznanec pismo, v katerem ga opozarja, naj se za svoje umetnine pozanima, ker z njimi ni vse v redu. Enako anonimno pismo je zatem dobil še enkrat. Sele ob tej priložnosti je Ustar hotel priti zavezi do dna. Obrnil se je na pristojne zastopnike hraniteljev, da so z njim vred pregledali zaboje, v katerih so bile razne starinske slike, strokovne knjige in drugo. Lahko si zamislimo njihovo presenečenje, ko so ugotovili, da je od vseh teh dragocenosti marsikaj izginilo. O tem so obvestili tudi preiskovalne organe. Ti so kmalu izsledili storilca, in sicer restavradorja v Moderni galeriji Alojza Perparja. Ko je bil v preiskovalnem zaporu, je odkritosrčno priznal, da se je udal pijači, za katero mu je zmeraj primanjloval denarja in da je zato začel odnašati iz kletnih prostorov Moderne galerije razne starinske predmete ter jih prodajal za smešno nizke zneske Josipu Kartinu. Ključni so prav tako kakor Ustar ukvarja z vso stvarjo z zbiranjem starin. Perpar je odnesel iz zaklenjenih kletnih prostorov, kamor je prihajal s pomočjo ključke, ker so vrata zaprli le tako, da so snemali ključko, deset umetniških del iz 16. do 18. stol. in še razne druge starinske predmete. K nepoštenemu delu pa je Perpar pritril še tam najstarejša delavca J. S. in odnesel v njegovi družbi še več starinskih predmetov na škodo Narodnega muzeja in Narodne galerije, izkupilček pa sta si delila.

Ker so tavnine starinskih predmetov redke primer, so se zlasti ljubitelji starinske umetnosti za obravnavo zelo zanimali.

Sodišče je Perparja obsodilo na eno leto in osem mesecev strogega zapora, J. S. pa na pet mesecev zapora, pogojno za dve leti.

Kartina pa je bil oproščen zaradi okoliščin, ki izključujejo za ta primer njegovo kazensko odgovornost, prejel pa je pet mesecev zapora zaradi žalitve države.

Med sosedoma Martinom Križmanom in Janezom Ponikvarjem iz Staj pri Ruži traja že delj časa spor zaradi meje med njunima posestevoma. Dne 19. aprila 1955 pa je med njima prišlo do fizičnega obračunavanja, pri čemer je dobil Ponikvar, kakor govori njegov zdravniško spričevalo, pretres možganov in mnogo udarčin po telesu, njegova 81-letna mati pa oteklino in močno podplutbo na roki.

Okrožno sodišče je že lani razsodilo, da je Križman obema povzročil poškodbe namerno, in ga zato obsodilo na štiri in pol meseca zapora.

Tej kazni pa se je Križman uprl s pritožbo na Vrhovno sodišče in priložil izjave svoje žene, otrok, tiste in dveh sosedov, da prvotne ugotovitve niso bile pravilne, pač pa da je Ponikvar napadel Križmana, le-ta pa se je s krampom, s katerim je kopal živo mejo med svojim in Ponikvarjevimi zemljiščem, le branil. Vrhovno sodišče je naročilo ponovno obravnavo in preveritve podatkov. Križman pa je na vsaki obravnavi predlagal nove in nove dokazke, ki naj bi ga razbremenili, zato se je zadeva vlekla kot jara kača.

Končno se je sodišče ponovno preprletilo, da zadene krivda oboževnega Križmana za očitana mu dejanja z manjšimi spremembami in ga obsodilo na tri mesece in petnajst dni zapora.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom in znancem, posebno pa upravniku in celotnemu kolektivu Mestnega gledališča v Celju, ki ste mi ob prerani in nenadni smrti mojega dobrega in ljubljenega moža

MILANA FURMANCA
GLEDALIŠKEGA ARHIATA

požrtvovalno pomagali, ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali številne vence ter cvetje iskrena hvala. Tovarišu upravniku Fedorju Gradšniku in tovarišu Janezu Škafu se prav lepo zahvaljujem za poslovljni govor.

ZALUJOČA ŽENA MILENA IN SINČEK ANDREJČEK

Naznanjam žalostno vest, da je po dolgotrajni bolezni za vedno zatisnila svoje blage oči naša zlata mama

EMA GRATZER
roj. SIEGL

Drago pokojnico bodo položili k večnemu počitku dne 6. februarja ob 16.30.

Celovec, Ljubljana, 4. februarja 1957.

Zalujoči sin RUDI in ostalo sorodstvo

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe.

Jutri ob 20. uri v dvorani Slovenske filharmonije slavnostna akademija v proslavo Prešernovega dne. — Spored: Srebotnjak; Glasba za godala; Arnič; Zapeljivce; Kozina; O domovina. Izvajajo orkester SF; zboru SF in opere, dirigenta Bogo Leskoviča in Marjan Kozina.

Vabilo. Rektorat Univerze v Ljubljani sporoča, da bo svečana podelitev Prešernovih nagrad študentom Univerze v petek, 8. februarja 1957 ob 11 v zbornici dvorani Univerze, Trg revolucije 11-I. — Rektorat Univerze v Ljubljani.

Zveza borcev terena »24 talceva« vabi na redni letni občni zbor, ki bo danes, 6. februarja 1957, ob 20 v Domu Ivana Cankarja, Poljanska cesta 28. — Odbor.

Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ mila, tudi prepratat FLEX. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati FLEX.

Cudovito izgleda. Tako mladosten in svež obraz imaš danes! Take opazke boš žela, če si boš napravila masko TEINT BELL.

PREDAVANJA

Zveza inženirjev in tehnikov LRS vabi inženirje in tehnike na predavanje prof. ing. Geri Friderika o vtiših iz Poljske ekonomsko-tehnična problematika. Predavanje bo v četrtek, 7. februarja ob 20 v restavraciji Gospodarskega razstavišča v Ljubljani.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicine vseh semestrov na predavanje tov. doc. dr. Mirka Derganca: »Lymphoedema ali elephantiasis«. Predavanje bo v petek, 8. februarja ob 19.30 v predavalnici Interne klinike v Ljubljani.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov priredi v četrtek, 7. februarja, 1957 predavanje tov. ing. Antona Umeka z naslovom: »Sodobni betoni«. Predavanje bo v dvorani prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Ljubljani, vhod iz Gosposke ulice, ob 20. uri. — Vabljeni.

GLEDALISČA

SLOV. NARODNO GLEDALISČE
DRAMA

Sreda, 6. februarja ob 20: Molière: »Sola za moža«. Izsiljena ženitev, Abonma E.

Četrtek, 7. februarja ob 20: Shakespear: »Henrik IV. (II. del)«, Abonma F. (Falstaff Pavle Kovič).

Petek, 8. februarja ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Abonma A.

ob 20: Molière: »Sola za moža«, »Izsiljena ženitev«. Gostovanje ljubljanske Drame v Kamniku.

Drama v Ljubljani kupi več knjigi: Sophokles: Kralj Oidipus, prevod Anton; Sovrre, druga izdaja, leto 1944.

OPERA

Sreda, 6. februarja ob 19.30: Verdi: »Othello«. Abonma C. Gostovanje Jožeta Gostiča in Jeana Francisa. — (Veljajo vstopnice od petka, 1. febr., ko je bila predstava odpovedana).

Četrtek, 7. februarja ob 19.30: Čajkovski: »Labodje jezero«. Gostovanje Veronike Mikarjeve. Izven in za podeželje.

Petek, 8. februarja ob 19.30: Verdi: »Othello«. Gostovanje J. Gostiča. Abonma red Petek popoldanski.

Primabalerina Veronika Mikarjeva bo pred svojim odhodom v tujino gostovala v naši Operi še v četrtek, dne 7. februarja ob 18.30 v Čajkovskega celovečernem baletu »Labodje jezero«, in nato še v soboto, 9. februarja ob 19.30, ko bo v Baletnem večeru s sporedno: Händel: »Ljubene in pravda«, Pia Mikarjeva: »Plesalec v sponah« in Vilko Umkar: »Lepa Vidca«, plesala vloga Lepa Vidca. Za sobotno gostovanje je še možno rezervirati vstopnice na tel. št. 22-328. Cene bodo od 300 din navzdol.

EKSperimentalNO GLEDALISČE
Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana

Sreda, 6. februarja ob 20: Platon-Sovrre: »Poslednji dnevi Sokrata«. Vstopnice so v prodaji pri gledališki blagajni v Križankah, tel. št. 21-472, dnevno od 10—12 in od 18—20.

MESTNO GLEDALISČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sreda, 6. februarja ob 20: A. France: »Craquebille«. Izven. Premiera.

Četrtek, 7. februarja ob 20: A. France: »Craquebille«. Abonma red Četrtek.

Petek, 8. februarja ob 16: A. Remec: »Magda«. Zaključena predstava; ob 18 in 20: M. Gorki: »Malomeščani«. Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

Sobota, 9. februarja ob 20: A. Remec: »Magda«. Zaključena predstava; ob 18 in 20: Barliette-Gredy: »Pero«. Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

Danes ob 20 bo šesta premiera. Igra Anatola France: »Craquebille«. Delo je režiral Tože Gale. Naslovno vlogo igra Miro Kopac, v večjih vlogah nastopajo France Presetnik, Janez Presetnik, Janez Albreht, Milan Kalan, Saša Miklavc, Danilo Bežalj, Slavka Glavinova, Nika Juvanova, v manjših vlogah sodeluje ves ansambel. — Scenograf ing. Ivan Pengov kostumer Mija Jarčeva.

SENTJAKOBKO GLEDALISČE
Ljubljana, Mestni dom

Sreda, 6. februarja ob 20: Ogrinc: »Kje je meja«, veseloigra. — A. T. Linhart: »Zupanova Micka«, komedija. Izven.

Četrtek, 7. februarja ob 18: Grimm: »Skufca: Janko in Metka«, pravljica na igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava izven.

Sobota, 9. februarja ob 20: Stuart: »Cudovite pustolovščine«, komedija. Zadržna večerna uprizoritev. Izv. Nedelja, 10. februarja ob 16: Stuart: »Cudovite pustolovščine«, komedija. Popoldanska predstava. Izven; ob 20: Ogrinc: »Kje je meja«, veseloigra. — A. T. Linhart: »Zupanova Micka«, komedija. Večerna predstava. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-880.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISČE
Marionete

Levstikov (Sentjakovski) trg 2

Četrtek, 7. februarja ob 17: F. Bevč: »Lenuh Poležu«. Izven.

Sobota, 9. februarja ob 17: J. Malk: »Zogica Marogica«. Izven; »Carobne gosli«. Samo za odrasle.

Nedelja, 10. februarja ob 11: F. Bevč: »Lenuh Poležu«. Izven; ob 15: Tauffer-Novy: »Močja in Zivala«.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28

Nedelja, 10. februarja ob 17: Simončič-Pengov: »Medvedja lovimo«. Prodaja vstopnic za vse predstave v obeh gledaliških vsak dan (razen nedelje) od 10—12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

IZ NOVEGA MESTA

KINO

»KRKA«: Ameriški film: »Ne bodo mi verjeli«. V glavni vlogi Robert Young in Susan Hayward.

CELISKE VESTI

KINO

»UNION«: Ameriški film: »Ko pride zima«. Predstavi ob 18 in 20.

»METROPOL«: Amer. film: »Upor na ladji Bounti«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Clark Gable, Charles Laughton in Franchot Tone.

POROČILO O GIBANJU PREBIVALSTVA V CELJU

v času od 26. jan. 1957 do 2. febr.

Rojenih: 29 dečkov in 33 deklic.

Poročili so se: Ivan Trušič, oficir JLA, in Ivanka Leben, nameščnica, oba iz Celja; Alojz Kežman, predmetni učitelj, in Zofija Repolusk, učiteljica, oba iz Dobrne; Ljubomir Jožef Narek, strojni tehnik iz Sevalnice, in Ana Stiernad, knjigovodkinja iz Sošanja; Karol Capuder, strojni tehnik iz Škofje vasi, in

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALISČE

Torek 5. februarja ob 20. uri: — izven Rensald Frederik Delderfeld: »Visok je zid«. Zadnja večerna predstava.

Petek 8. februarja ob 18. in 20. uri — gostovanje Mestnega gledališča iz Ljubljane. Maksim Gorki »Malomeščani«. Ob 18. uri za tovarno »Iskra«, ob 20. uri izven.

Sobota, 9. februarja: gostovanje Mestnega gledališča iz Ljubljane Barliette-Gredy: »Pero«. Ob 18. uri za tovarno »Iskra«, ob 20. uri — izven.

Nedelja 10. februarja ob 18. uri: — izven in za podeželje. Aristophanes: »Lisistrata«.

Prešernovo gledališče bo za naslednjo sezono nastavilo najmanj 5 novih moških igralcev. V poštev pridejo kandidati, absolventi ATU, ali redno sistemizirani igralci. Ustmene ali pismene ponudbe sprejema Uprava gledališča do 10. marca 1957.

iz gledališke pisarne

KINO

»STORŽIČ«: Ameriški barvni film: »Upor na ladji Caine«. Predstave ob 15.45, 18 in 20.15.

2 BLEDA

Jugosl. film: »Osumljen«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Milorad Margetić, Tamara Miletić-Marković in Dejan Dubajlić.

2 REŠENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jelenicah ima dr. Stanka Rosenstein, Javorniška pot

KINO

»RADIO«: Premiera amer. barvnega filma: »Poslednji iz plemena Kamanca«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Zaprt.

»ZIROVNICA«: Mehški film: »Trije pustolovci«. Predstava ob 19.30. Samo danes.

»DVIJE-MOJSTRANA«: Angl. film: »Tri korake do večaj«. Predstava ob 19. Samo danes.

RADIO LJUBLJANA

Spored za sredo, 6. februarja 1957.

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 22.55

5.00—7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pesor glasbeni spored) — 6.30—6.40 Reklame in obvestila — 7.10 Zabayni zvoki — vmes ob 7.20—7.25 Naš jedilnik — 8.00 Zaključek oddaje — 11.00 Slovenske narodne posmi — 11.35 Za šolarje — Harold Vock: S čolnom po Orlarje — 12.00 Opoldanski operni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — Anton Seklikar: Koliko bomo sekali v prihodnjih desetih letih — 12.40 Klavir in Hammond orgle v ritmu — 13.50 V pesni in plesu po Jugoslaviji — 14.05 Za šolarje — Franjo Vouk: Louis Pasteur — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekotnem traku — 18.00 Kulturni pregled — 18.15 Skladbe slovenskih avtorjev — 18.50 Znanje-politični seljton: Novi družbeno-gospodarski ukrepi v Romuniji — 18.40 iz svetovne zakladnice samospesov — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Sergej Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže, opera v 4. delu in deseti alihah s prologom — 22.15 Jazz-cocktail — 22.45—23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba)

II. program

8.00 Poročila — 8.05 Poster spored operne in solistične glasbe — 9.00 Jazikovni pogovori — 9.15 iz zabavnih filmov in glasbenih revij — 10.00 Napoved časa in poročila — 10.10—11.00 Adolphe Adam: Giselle, balet v dveh delanjah — 12.30 Borodini: Polovski plesi; Aliven; Kralj kora (baletna pantomina) — 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 13.10 Za prijetno razpoloženje — 14.30 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.00 Domki — 15.00—15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 22.15—23.00 Nočni koncert

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

Sreda, dne 6. februarja: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

Četrtek, dne 7. februarja: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

KINO

PARTIZAN: Mehški film: »Rdeča konga»

UDARNIK: Ital. film: »Filumena Marturano«.

SLOV. NARODNO GLEDALISČE

Sreda, 6. februarja ob 19.30: Čajkovski: »Francesca da Rimini«. Izven; Rimski-Korsakov: »Capriccio espagnol«. Red LMS-1; ob 15 in 20: Kreft: »Kreature«. Gostovanje v Ptujju.

Četrtek, 7. februarja ob 19.30: Proslava Prešernovega dne. Priridevte Zveze mariborskih kulturnih delavcev; ob 15 in 20: Delderfeld: »Visok je zid«. Gostovanje v Ptujju.

IZ PTUJA

»MESTNI KINO«: Ameriški film: »Skrivnost zapuščenega vrtca«. Predstavi ob 18 in 20.30.

IZ MURSKÉ SOBOTÉ

»PARK«: Mehški film: »Zadnja želja«. Predstavi ob 17.30 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

»DELAVSKI DOM«: Ruski barvni film: »Nesmrtna ljubezen«.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«
Ameriški cinemascope film

»DO PEKLA IN NAZAJ«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Audie Murphy. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje

KINO »UNION«: Francoski film: »He-roji so utrjeni«. Predstave ob 16, 18, 30 in 21. V glavni vlogi Curd Jurgens.

za matinejo v kinu »Sloga« pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Angleški barvni film: »Doktor v hiši«. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: Zaprt.

KINO »LITOSTROJ«: Amer. barvni film: »Pustolovščine Don Juana«. Tednik: Filmske novice št. 3. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. V glavni vlogi Errol Flynn, Viveca Lindfors in Robert Douglas.

KINO »VIC«: Ameriški film: »Moj volhudek«. Predstave ob 18, 18 in 20. V glavni vlogi Bob Hope.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje.

KINO »SISKA«
Ameriški film

Selina

V glavni vlogi Jane Wyman in Sterling Hayden. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV«
Ameriški film

ANGEL ALI DEMON

Tednik. V glavni vlogi Jose Ferrer, June Allyson in Joy Page. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

DROBNI OGLASI

Avtopodjetje »Slavnik«
KOPER
sprejme takoj v stalno službo

avtotehnika
z najmanj 5- do 10-letno prakso

in ne avtomehanika kot je bilo pomotoma objavljeno v nedeljski številki »Ljudske pravice« dne 3. februarja 1957.

RAZNAŠALKE

za raznašanje časopisa za Siško, Bežigrad, Jarše in Smartinsko cesto — sprejme takoj

UPRAVA »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«
Ljubljana, Kopitarjeva 2/I

UPRAVNI ODBOR

TOVARNE DUŠIKA V RUŠAH

razpisuje naslednji delovni mesti za:

šefa laboratorija
Pogoj: Inženir kemije

referenta v oddelku za investicije
Pogoj: Gradbeni tehnik z nekajletno prakso

Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru Nastop službe takoj

Ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela in potrdilom o strokovni izobrazbi pošljite TOVARNI DUŠIKA RUSE, RUSE.

295

HRUP ZLO STOLETJA

- Dvoje načinov
- za blažitev
- hrupa —
- Aktivna
- in pasivna
- obramba

Hrup ubija. Medtem ko deluje na ljudi, predvsem na mestno prebivalstvo, na delavce v tovarnah itd., slabi njihov živčni sistem in refleksi ter škoduje prebavilom v organizmu. Zato postaja hrup v velemestih vprašanje, ki ga bo treba čimprej urediti.

Strokovnjaki so pripravili dvoje rešitev, katerih ena bi pomenila popolno zaščito pred hrupom, z drugo pa bi ga dušili in tako nevtralizirali.

do dolgo delali ob nenavadno hrupnih motorjih, kakršni so na primer na sodobnih reaktivnih letalih. Neslavno zaslugi za izdelavo prvega zvočnega topa imajo Nemci, njihov izdelek je deloval podobno kot »topovi proti oblakom«, ki izstrelijo vsakih 20 sekund po eno granato. Kdor hoče

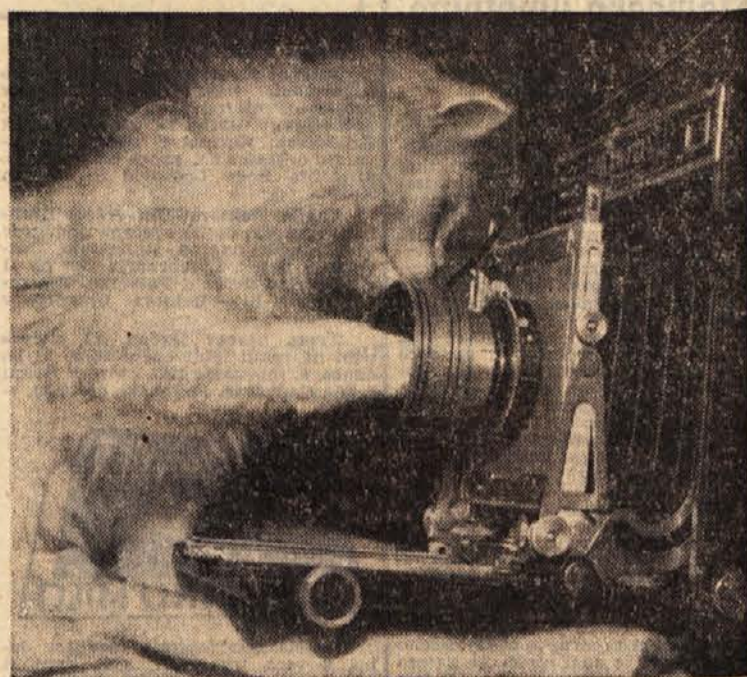
ta aparat spremeniti v orožje, ki ubija z zvokom, mora top opremiti s paraboličnim reflektorjem, ki usmeri zvočne valove v določen cilj.

Ultrazvočni valovi, ki so o njih menili, da lahko povzročijo veliko škodo, so raziskovalce razočarali. V vodi jih je mogoče uporabiti za ugotavljanje skalnih grebenov na dnu, v zraku pa se njihov učinek kaj kmalu porazgubi. Dobro so se obnesli močni reflektorji ultrazvočnih valov pri razganjanju megle na letališčih.

Hrup je mogoče dušiti na dva načina, in sicer z aktivno obrambo, se pravi z »napadom« na viro, in s pasivno, kar pomeni, da se človek zaščiti pred njim. Tako na primer pri avtomobilih dušijo hrup posebne cevi, preklapke in gumijasta podlaga, ki nanjo montirajo motorje. Hkrati pa tisti del vozila, ki v njem sedijo ljudje, izolirajo od brenjenja v motorju. Pri tem so dosegle nekatere tovarne že tolikšne uspehe, da se na primer številni kupci angleških avtomobilov pritožujejo, češ da jih moti tiktakanje ure zraven krmila.

Razen tega so se pri rušenju hrupa uveljavili že številni sistemi, pri katerih gre za to, da se ohladijo plini, ki imajo pri izstopu iz motorja temperaturo 700 stopinj Celzija, na hladnem pa se močno zmanjša njih prostornina.

Problema hrupa pa še niso povsem rešili pri sodobnih reaktivnih letalih. Pri teh zračnih prevoznih sredstvih je hrup neznošen že pri pritisku 2 do 5 ton v notranjosti pogonskih delov. Strokovnjaki predlagajo aparate, ki bi nevtralizirali hrup s tem, da bi proizvajali različno dolge zvočne valove. V takih primerih bi prišlo do občutne valovne razlike, hrup bi se nekako porazdelil in bi ga laže prenašali. Oddajanje zvočnih valov bi regulirali elektronski avtomati. Podobne načrte imajo strokovnjaki tudi že za dušenje hrupa v velikih mestih z močnim prometom.

Na razstavi »Kluba prijateljev mačk« v Londonu je ujel neki fotograf na filmski trak mačka pasme chinchilla v trenutku, ko je ta radovedno otipaval fotografski objektiv.

Skrb in slabi zobje

Ali lahko skrbi povzročijo kvarjenje zob? Po mnenju profesorja psihologije Arthura Snyderja more psihološko stanje človeka znatno vplivati na njegove zobe. Kadar ima človek številne skrbi ali se zaradi nečesa nenehoma boji ali pa je živčno zelo razdražen, celice v njegovem telesu izločajo neko kemično spojino histamin. Ta spojina napada druge celice v telesu in izločanje histamina se spreminja v neke vrste verižno reakcijo. V tem procesu niso obvarovane niti celice zobnega tkiva. Potemtakem imajo dolgotrajne skrbi, strah in porzlost dokaj pomembno vlogo pri kvarjenju zob.

sov umora. Za zdaj imajo Meteskega v varstvu psihiatri bolnišnice Bellevue, kjer bodo ugotovili njegovo psihično stanje. Kot je znano, je Metesky v šestnajstih letih nastavljal na raznih javnih mestih 36 peklenjskih strojev lastnega izdelka.

Atomski center

Na kolumbijski univerzi v New Yorku so pred kratkim ustanovili osrednjo agencijo za proučevanje problemov »atomske dobe«. Ta nova agencija se bo ukvarjala zlasti s proučevanjem najrazličnejših možnosti, ki so nastale z odkritjem atomske energije, in sicer predvsem s tistimi, ki jih ta nudi na industrijskem, kmetijskem, splošno gospodarskem in zdravstvenem področju. Agencija je od pristojnih oblasti že dobila znatna denarna sredstva, ki znašajo za začetek nekaj manj kakor milijon dolarjev, vodila pa jo bosta prof. Philip Jessup, bivši ameriški veleposlanik in Nobelov nagrajenec Rabi.

»Človek z bombami« na zatožni klopi

Njujorsko sodišče je obtožilo 54-letnega Georgea Meteskega, znanega pod vzdevkom »blazni bombardier iz Manhattan« — pred kratkim so ga ujeli po 16-letnem brezuspešnem iskanju — nad štirideset kaznivih dejanj, med drugim tudi sedmih posku-

Dežujel

Drobne ZANIMIVOSTI

HITRA RAST

Bambus najbolje in najbujneje uspeva v azijskih deželah in na otokih Daljnega vzhoda, kjer zraste v nekaj tednih več metrov visoko. Najvišji bambusovi trsti dosežejo višino 35 do 40 metrov, debeli pa so pogosto tudi več deset centimetrov.

NEVARNA KANDIDATURA

Kandidati za položaj poglavarja v afriškem plemenu Catva se morajo suvati s telesni vse dotlej, dokler eden med njimi ne izgubi zavesti. Zmagovalec te nevarne tekme postane plemenski poglavar.

DEZEJVE NEKOC

Največ dežja na svetu pade v severnem Paragvaju blizu brazilске meje, kjer se reka Rio Parana razcepi na dvesti rokavov. Po podatkih paragvajске meteorološke službe dežuje na tem področju praviloma vsak dan, padavin pa je toliko, da to področje sploh ni primerno za naselitev.

NOJEVO GNEZDO

Nojevo gnezdo je zelo preprosto. Po navadi je to dokaj plitva vdolbina v zemlji, ki jo izkopije samec. V gnezdo znese samica praviloma petnajst jajc, ki se iz njih izvalijo mladiči v 40 dneh. Ni redko primer, da znese več samice jajca v isto gnezdo. Tako gnezdo je zato seveda zelo veliko, kar nam bo še bolj razumljivo, če pomislimo, da je odrasel noj visok nad dva metra in pol, od vrha kljuna do konca repa pa meri tudi dva metra in tehta okoli 70 kilogramov.

NAJVEČJE JAJCE

Največje doslej najdeno jajce so izkopali nedavno tega na Madagaskarju. Je tako veliko, da bi šlo v njegovo lupino kar deset litrov vode. Znesla ga je orjaška ptica z bujnim perjem, ki je še živela na Madagaskarju, ko so prišli na ta otok prvi beli ljudje.

Mednarodnim agencijam, ki v okviru Organizacije združenih narodov pomagajo Turčiji predvsem v tehniki in kmetijstvu, se je nedavno pridružila tudi Svetovna zdravstvena organizacija, ki je odprla v Ankari svoje zdravstveno središče. Posnetek kaže turško mater (v sredini z otrokom), ki ima devet otrok. Najmlajšemu je dala življenje v omenjenem zdravstvenem središču.

Še vedno Anastazija

Še vedno se ni utrgala pravilna nit okoli 56-letne Anne Anderson, ki se izdaja za zadnjo hčer ruskega carja Nikolaja II. Hamburgski advokat Anne Anderson je vložil protest proti nedavni sodni odločitvi, da ta žena ne more biti hči ruskega carja in torej dedinja njegovega premoženja na tujem, predvsem v Nemčiji. Hkrati s pritožbo je sprožil tudi pravdo proti neki berlinski priči, ki jo je obdolžil lažnih izpovedi in krive prisega.

Vinograd zdrknil v morje

V bližini Sciacce ob severni sicilski obali so zbežali kmetje pred dnevi sredi noči iz hiš na prosto, ker jih je vrgel iz spanja strašen trušč: v širini dveh kilometrov se je sprožil zemeljski plaz, ki je neposredno ogrožal tudi vaške hiše. V morje je odnesel okoli petnajst hektarov vinogradov, zemlja pa je zdobila tudi betonsko cisterno, ki so v njej kmetje pred tedni »spravili na varno« okoli 1500 hl vina.

Magnus von Buchwaldt in dirkalni konj »Jaspis« sta na lanskih dirkah padla tako nesrečno, da si je konj dvakrat zlomil stegnenico. Po operaciji na veterinarski visoki šoli v Hannoveru se je moral »Jaspis« dobesedno spet učiti hoditi. Kost se mu je tako dobro zacelila, da se bo na bližnjih mednarodnih dirkah v Hannoveru spet potegoval za prvo mesto.

Jean Rameau

Številka 13

Slavni psihiater doktor Bonterol sedi v ordinaciji svojega sanatorija, kjer je tisto dopoldne že pregledal dvanajst bolnikov. Prijavilo mu trinajstega, ki pa ni zadnji, ker je v čakalnici še nekaj oseb.

Trinajsti pacient je videti zelo razburjen. Njegove motne oči gledajo divje. Nedvomno je eden izmed resnih kandidatov za norca.

Z očetovskim glasom ga doktor prosi, naj sede v udoben naslanjač blizu njegove pisalne mize. Zatem ga vpraša:

»Kaj pa je z vami, gospod?«

»Ah, doktor! Sploh ne morem več spati,« odgovarja bolnik, »loteva se me vrtoglavica, pišem slabo, ker imam povsem odrevenele prste, v želodcu ču-

tim hude bolečine... Bojim se, da... da... gre na kakšno zelo... zelo hudo bolezen.«

Doktor Bonterol ga pregleduje, opazuje njegove zenice, trka mu po kolenih z majhnim kladivom ter mu napolned potisne med prste nalivno pero in ga prosi, naj karkoli napiše na list papirja. Izpod bolnikovega peresa se zlije nerazumljiva zmeda črk.

Bolnik zelo vdano posluša, spravi recept in vpraša: »Koliko... koliko... koliko pa sem vam dolžan, doktor?«

»Tri sto frankov.«

»Pa... dnevno bi... bivanje v vaši kliniki... kliniki?«

»Dve sto frankov. V ceni je upoštevam vse.«

»Ah!... je vzdihnil pacient. »Ali imate mnogo bolnikov, kakršnen sem jaz?«

»Ni slabo, dragi gospod. Zdej jih je kakšnih dvanajst. Ne morem pa vas sprejeti pred koncem tedna. Vseh štirideset postelj je — zasedenih.«

Zdej je bolnik z bistrim očesom, mirno roko in zadovoljnim izrazom na obrazu spregovoril, ne da bi jecljal:

»Imam čast vam sporočiti, da sem davčni inšpektor in da sem prišel pregledat, ali je vaša prijava dohodkov točna... Če bi vam hotel verjeti — bolnik je potegnil iz žepa neki papir — vaši letni prejemki ne presegaajo 18.665 frankov in 20 centov. Toda po lastni izjavi dobite na leto nekaj milijonov. Tako sem po zakonu prisiljen...«

Doktor se je dvignil s stola. Zdej je imel motne oči in roke so mu strelali močni sunki. Na lažnega bolnika je vrgel dva sovražna pogleda in pritisnil na gumb električnega zvonca. Vrata so se odprla.

»François, pokličite dva strežnika!« Trenutek pozneje sta se pojavila dva močna fanta.

»Pazite na vrata!« je ukazal zdravnik. Oba mladeniča sta se postavila pred oboja vrata v ordinaciji. Doktor je nadaljeval:

»François, pojdite in poiščite šefa oddelka!«

Lažni bolnik je postal znova razburjen in zmeden. Prišel je

klouk in rinil proti vratom, v tistem trenutku pa sta stopila v sobo dve novi osebi: šef oddelka in bolničar.

»Gospodje,« je dejal doktor, »tu imam zelo nevarnega bolnika. Obseda ga je megalomanija. Samemu sebi verjame, da je davčni inšpektor.«

»Toda jaz sem to v resnici,« je kriknil klient. »To sem, tu so moji dokumenti: Alfred Gagueau, davčni inšpektor, ulica Coutrescarpe 117. Preberite! Jaz sem inšpektor! O tem se boste tudi prepričali!«

»Razumete, gospodje? Ne verjemite mi! Takoj pod prho! Zatem prsilni jopiči! Odvedli ga boste v oddelke pobesnelih norcev! Ker pa toži o hudih bolečinah v želodcu, obvestite kirurga... lahko bi bil rak...«

»Toda... toda... gospodje!« je jecljal inšpektor. »To pa je že res preveč. In kako preveč! Mnogo preveč! Ne dotikajte se me! Prisegam vam, da nisem nor! Tako je protestiral, tulil in drgetal ves rdeč zaradi jezov in strahu. Po nekaj trenutkih si ga je doktor Bonterol bliže ogledal:

»Torej menite, da niste nori?« mu je dejal. »Naposled pa sem se morda tudi zmotil... Začnimo znova! Dva pregleda veljata več kakor eden. Pridite sem! Tu imate papir. Pišite!«

»Kaj moram napisati?«

»Narekoval vam bom, pišite: Spodaj podpisani davčni inšpektor, stanujoč v ulici Coutrescarpe 117, izjavljam, da je prijava dohodkov doktorja Bonterola, psihiatra in profesorja pariške fakultete, popolnoma točna. — Tako, in zdej podpišite!«

»V resnici, gospodje, rokopiš tega človeka je normalen. Moral sem se zmotiti. Ni tako nevaren, kakor se mi je zdela. Lahko gre,« je dejal pomočnikom.

Sef oddelka in bolničar sta razumela Z občudujočimi očmi sta gledala primarija. »Vsekakor,« je dejal šef oddelka, »ta človek v resnici ni videti nevaren... Vsaj ne za letos...«

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER

256

Italijani so blokirali vse ceste. Na križiščih so stali strojniki, ob njih so v zmrznjenem snegu cepetali vojaki in hukali v premrzle roke. Počasi se je danilo. Janez je še vedno stal ob oknu in skrit za zaveso oprezoval po cesti. Beg je bil nemogoč. Kaj storiti? Čakati, dokler ne pridejo? Planiti na cesto in se prebiti z orožjem? Oboje bi pomenilo samomor. Nobene poti iz pasti ni bilo.

257

Vojaki ob strojniki so v pozoru pozdravili oficirja, ki je prišel mimo. Za njim je stopal policijski agent s privihanim ovrtnikom in trop kvesturinov. Janezu je šinila v možgane drzna misel: ozrl se je po svojem plašču, ki je visel na vratih: bil je natanko tak kot tisti, ki ga je imel mimoidoči agent. Stopil je do vrat in oblekel plašč. Neodločno se je vrnil k oknu, da bi se še enkrat razgledal.

258

Zenica ga je prišla za roko. »Ne,« je rekla, »ne hodi! Saj te bodo kar tu, na cesti...« Janez je okleval. Vojaki ob strojniki so potaknili roke v žepa in venomer cepetali z nogami, da bi se ogreli. Janez si je privihal ovrtnik. »Srečno pot, fant,« je tiho rekla zenica. Odprl je vrata in stopil na dvorišče, potem pa zavil čez dvorišče na cesto.